

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SONDAGEN DEN 11 SEPTEMBER 1921.

HÖGMAN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AV
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.ANDRE REDAKTOR:
EBBA THEORIN.

HISTORIEN OM MANNEN SOM BLEV UTBYTT

Av ERHARD BÄCKSTRÖM.

KOM MAN FRÅN NORR, SÅ HARNADE man rätt på den breda Drottninggatan med alla dess höga ståtliga popplar och underbara cypresshäckar utmed husraderna, och kom man från söder, så blev det Kungsgatan, den enda gatan i staden som var stensatt, som man med buller och dån rullade in på. Däremellan låg nu staden — staden och allt vad därtill hörde, kyrkan och rådhuset och apoteket och stadskällaren och allt det andra. Och tvärs genom alltsammans drog ån.

Därmed kan det vara nog sagt om själva staden. Den var liten och den rymde mest bara hederligt folk, ty var och en kände till den andre. Och var det någon gång så att det begicks en stöld eller något brott, så var det alltid någon utsocknes som hade varit framme.

Och därmed kan det också vara nog sagt om folket. Men vid stadens östra utkant reste sig marken och naturen mot himlen och bildade backar och kullar och berg, och där tog skogen vid, och gick man så en bit till så var man ute på landet. Och där, på krönet av en backe, där bodde Almer.

Almer, vem var då Almer? Ja, från början hade han inte hetat Almer, man kan nästan säga att han från början inte hade hetat någonting alls. Han var uppvuxen i staden och han hade som liten gått där och slagit dank som alla andra, och när han blev lite större hade han sysslat med lite av varje. Men så hade han blivit så gammal så han kunde få komma på regementet och ta värvning, och då hade han gjort det som så många andra. Han var snäll och villig och lydig och det var aldrig någon som hade något att anmärka på honom. Han gick ut rekryten och kom på korpralsskolan och så blev han korpral. Och sedan gick han där det ena året efter det andra, och när han så skulle bli sergeant, så kallades han in till fanjunkaren och blev omdöpt till Almer. Så enkelt gick det till. Och så gick sergeant Almer där några år till, och så blev det så lyckligt att han fick bli polis i sin hemstad, och då flyttade han dit. Det var hans historia.

Och nu bodde som sagt Almer där på krönet av backen i östra utkanten av staden, och han hade en liten stuga och hustru

”Ett flytande torg”. Motiv från Södermalm i Stockholm.

Efter en av den nyligen avlidne etsaren Höggs etsningar på Nationalmuseum.

och tre små barn, och han skötte sin plikt och hjälpte till att upprätthålla ordningen i staden och manade in fyllerister i häktet och var lika lycklig som han alltid hade varit. Och sina fridagar hade han som alla andra, då han fick göra precis vad han ville, och då odlade han sin trädgård och kupade sin potatis, och ibland, när det var vackra dagar, tog han fram färgpytsen och bättrade på både sin stuga och sitt staket.

Men så börjar då denna historia. Det var sol ute och det var sol inne och Almer var fri och han gick där som bäst och höll på att stryka sitt staket. Solen strålade och värmdes och alla fåglarna drillade och tjuvtade och kvittrade, och Almer var så glad som den gången han lämnade regementet och flyttade hit till sin hemstad och gifte sig och blev polis. Han stod där och målade och strök och märkte ingenting, förrän gumman Bergius var alldeles inpå honom. Men då strök han av sig mössan och hälsade.

Hon var gammal nu, fru Bergius, och sorger hade i förtid grånat hennes hår. Först hade mannen gått bort, och sedan hade det med åren blivit allt tydligare att Gustav, yngste sonen, var alkoholist. Hon hade försökt med böner och föreställningar, hon hade gömt undan och låst ner, hon hade bannat och bett, och de äldre sönerna hade hotat och belett. Men ingenting hade hjälpt, Gustav var redan sedan länge stälpt. En månad kunde han gå nyktert och värdigt, men sedan var det färdigt. Han söp i perioder, och det var en stor sorg för hans syskon och moder. Man visste inte alls vad man skulle göra, och när man försökte predika för Gustav, ville han inte alls höra på det örat. Och allteftersom tiden gick, dess värre blev det delirium han fick.

Ja, så stod saken nu till sist. Man hade undrat och ordat, och till sist hade man begripit att något ändå måste göras. Och så hade man då skrivit till en anstalt för alkoholister och frågat om det gick för sig att få sonen behandlad. Och det gick det naturligtvis. Men familjen Bergius hörde till de förnäma i staden, och även om det med stor smärta gick an att ha en son som drev omkring som alkoholist, så gick det inte an att utan vidare skicka honom till anstalt. Det var en sak som måste varsamt behandlas, och för den skull var det nu som fru Bergius hade kommit till Almer för att överlägga om hur det skulle handlas.

Man talade om staketet och vädret, och så talade man om den pinsamma historien med Gustav, och så sade fru Bergius:

— Vi ha redan skrivit och ordnat om plats. Det enda vi behöver är en pålitlig person, som kan föra Gustav till anstalten utan att det väcker uppeende, och så gäller det att verkligen få honom dit. Det är kanske inte så lätt att få honom iväg. Man kanske får lirka för att få honom dit. Så det vi behövde var någon som ansvarade för att han verkligen kom dit. Och i det fallet hade vi tänkt på Almer, ifall han ville åta sig det. En dag då Almer är fri och kan resa civil, så det inte väcker något uppeende. Vad säger han, Almer, vill han det?

Han blev imponerad, den gode Almer. Det var ett rätt så ärofyllt uppdrag han stod inför. Nog hade han fört fyllerister iväg, både till arresten i den gamla tiden

då han ännu var kvar vid regementet och till häktet under sin tid som polis, men uppdraget att föra en alkoholist av gammal god familj till förbättringsanstalt, det uppdraget hade han aldrig förut fått. Men nog skulle han gå i land med det, nog skulle det kunna klaras. Och nästa onsdag var han ledig igen, så nog skulle det gå an ifall det passade då.

— Om bara herr Gustav håller sig lugn, tillade han.

— Åh, Gustav är så lugn, svarade gumman. Han är så snäll, bara man inte gör honom emot. Gör honom bara inte emot. Gustav får en flaska konjak med sig på resan, så går det nog, då håller han sig nog lugn. Gör honom bara inte emot. Och vill han då dricka, så låt honom bara hållas, och vill han att Almer ska göra honom sällskap och Almer vill det, så ta sig han ett glas, han också. Det tycker Gustav om. Ibland vill han så gärna ha sällskap när han dricker. Håll honom bara sällskap, han, Almer, så går det nog bra.

Och så blev det uppgjort och klart. Almer skulle följa med, Gustav skulle ha sin konjak, och när han kom fram till stationen skulle folk från anstalten vara tillmötes och ta emot. Så lätt och enkelt var det. Och gumman skrev till anstalten, och anstalten svarade. Och så blev det då onsdag.

Gumman och hela familjen följde den käre Gustav ner till stationen. Det var precis som det brukade vara när någon skulle resa. Och så stuvade man in honom jämte Almer och en liter konjak i en andra klass kupé, så visste man ju att resenärerna skulle få vara med fred. Och så vinkade man och viftade och såg tåget glida sin väg, och så gick var och en hem till den verksamhet som låg närmast, och gumman för sin del gick hem och började redan vänta på Almer och brev från anstalten angående sonens alltjämt fortskridande förbättring. Och så blev det middag den dagen, och det blev afton, och det blev så dags att kvällståget kunde komma och att Almer borde vara tillbaka för att berätta hur det hade gått.

Och vid den tiden var det också verkligen någon som tog i grinden till familjen Bergii gamla tomt, och det var någon som klev in och vandrade raka vägen upp till trappan. Men det var inte Almer som kom, utan det var Gustav, inte mera berusad än vanligt måhända men fullt så lagom och färdig som han brukade vara när det var den perioden. Och när han väl hade kommit in, så nickade han helt muntert mot både gumman och allesamman de andra som han såg, och så hälsade han:

— God kväll. Ja, nu ha ni mig hemma igen. Hur står det till med er då? Annars mår jag bra.

Och då sutto de där allesamman och bara kippade och kunde egentligen inte säga någonting alls, men Gustav bara skratade, och så satte han sig ner på hälen och snurrade runt precis som han brukade då han var på det humöret. Och sedan fäktade han med armarna ett slag, och så började han skälla som en hund, och så vrålade han, ja så var det slut, absolut slut. Precis som en koffert föll han ihop på golvet och låg där och bara sov, och då förstodo de allesamman att han för den här gången hade gått så långt han kunde, och så tog man då hand om honom och fick honom i säng.

Men Almer? Var var Almer, var höll han hus? Gumman Bergius satt och väntade på Almer och så gjorde också Almers hustru och barn, men någon Almer kom det inte alls. Ty liksom Gustav nu låg slocknad och slut i en säng i Bergii gamla hem, så låg också den stackars Almer slocknad och slut i den säng, där Gustav rätteligen skulle ha vilat för natten.

Hur det hade gått till? Jo, man hade stigit upp i kupén, och dörren hade smällt igen, och tåget hade satt sig i rörelse. Och så gick det en liten stund. Gustav var just inne i perioden. Det gick ännu en liten stund. Gustav kämpade fortfarande emot, men han var som sagt inne i perioden, och så gick det inte mer.

— Man skulle kanske ha sig en konjak, sade han och såg frågande på Almer.

Och Almer, vad skulle han göra? I princip hade han alls ingenting emot ett glas konjak, och han erinrade sig också vad gumman Bergius hade sagt: Gör honom bara inte emot. Och vill han dricka så låt honom bara hållas. Och vill han att Almer ska dricka med, så ta sig bara ett glas han också.

Och så gjorde nu Almer. Visserligen var Gustav en herre av fin familj, som Almer respekterade på det allra högsta, men Almer hade nu också tjänt vid regementet i sju års tid och han hade druckit med beväringar, som till och med hade varit finare än Gustav. Och så skålade han och drack och tog det som om det skulle ha varit den naturligaste sak i världen.

Och det var det förresten för Gustav också. Han drack och Almer drack. Gustav drack det ena glaset efter det andra och Almer gjorde så han också. Gustav tänkte inte på det i början, men så såg han hur rodnaden steg Almer i ansiktet och han såg hur han började klippa med ögonen. Och då tänkte han på Almer, på honom själv, på hans hustru och barn och på hans syssla som polis. Möjligen tänkte han också i någon liten mån på konjaken, som dock var avsedd för honom själv och inte för Almer. Och så ransonerade han ett par gånger, hällde föga i Almers glas under det han själv tog dem fulla. Men det hjälpte inte så mycket, när man hade varit halvannan timme på väg började Almer luta till i alla fall. Och först då var det som Gustav fick sin idé. Idén slog ner i honom och han såg den fullkomligt klart. Han skrattade inte, han log inte en gång, ty han hade ännu inte på länge kommit till det stadiet. Men han slutade upp att ransonera och han slog Almers glas lika fulla som sina egna. Och då var naturligtvis utgången given.

Det var ännu en del kvar i flaskan, när man kom fram, och Gustav hade druckit lika mycket som Almer och mer till. Men Gustav var en tränad alkoholist och Almer hade på sin höjd tjänt vid ett regemente, så det var ju lätt att förstå resenärernas tillstånd, då tåget slutligen stannade och de voro framme. Ut steg också Gustav, pigg och kry och klar som en majmorgon och vid sitt allra bästa humör, och efter sig släpade han Almer precis som en säck.

Och där på perrongen, där stod manskapet. Det var två man, och de stodo där och väntade, och bakom stationshuset stod vagnen och väntade. Och när nu Gustav steg ut med den stackars Almer,

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.

Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi m. m. Beställningsavd. för klädningar och lingerie. Anmälningar dagligen 10—5. Prospekt på begäran. 6 frielever.

S:ta Birgittaskolan

Allm. tel. 51 90. — Grundad 1910 — Riks tel. 141 08.
Regeringsgatan 19—21, Stockholm

Textilavdelningen.

Uppritade och påb. arbeten. Gardiner, Kuddar, Dukar, Spetsar och Linnebatist, Monteringar av arbeten. Stort urval av äkta spetsar även antika.
EMMY KYLANDER.

då stego de fram och tittade ömkansvärt på Gustavs paket och sade:

— Jojo, är han en sån!

Och Gustav lämnade Almer i deras händer, Almer som bara sluddrade och stönade och ingenting riktigt kunde säga, och så log han förstående mot vårdarna och nickade han också mot Almer.

— Ja, här är nu den här Bergius, sade han. Det var nästan omöjligt att få honom iväg, och jag har måst dricka med honom hela tiden för att hålla honom lugn. Syns det kanske? Jaså, inte det. Nå, här är han nu i alla fall.

Och så fick han upp Almer på vagnen, och så bar det iväg. Och kvar där på planen bakom stationshuset stod Gustav och vinkade, alltunder det att Almer i god fart rullade bort mot anstalten och det säkra skydd mot spritdrycker som den gav.

Det var klart att det här skulle vara en god historia för stan, och det var klart att man skulle skratta och ha roligt åt den. Och det gjorde man också. Man skrattade så man låg dubbel, och man skrattade så ansiktet blev fyrkantigt, ty så brukade man göra där i stan. Det var verkligen inte så ofta det inträffade något som var värt att skratta åt, så när man fick något måste man ta skadan igen. Och det gjorde man nu. Som en löpeld spred sig historien genom hela stan. Knappt hade Gustav vaknat på morgonen och kommit ut förrän historien också var ute. Och Gustav Bergius var ju känd över hela stan, så det var ju klart att den där histoien skulle vara något extra.

Men så nog om det. Nu måste vi se hur det gick för den stackars Almer. Ödets lotter falla inte så lika, många måste för-gäves efter lyckan fika.

Det gick om ett dygn innan Almer kom hem, och när han då kom var hela historien ute på stan. Inte så att man så mycket tänkte på Almer och hur han kunde ha det, inte så att man undrade hur det kunde ha gått för honom. Men när han kom hem hade han i alla fall försummat sin tjänst. Vid den tid då han skulle ha varit på sitt pass hade han så småningom vaknat ur sitt rus borta på en anstalt för alkoholister. Vid den tid han skulle ha börjat sin tjänstgöring hade han varit försvunnen såväl ur sitt hem som ur stadenn. Man kan förstå vad barnen skulle gråta och klaga, man kan föreställa sig hur hustrun skulle fundera och undra, man kan begripa vad kamraterna skulle förvånas, när Almer inte kom till sitt pass, denne Almer, som var ordentligheten och plikttroheten själv.

Det var kväll, då Almer kom tillbaka, och då var historien redan sedan länge ute över stan. Må vara, att Almer egentligen inte kunde veta något om det, må vara att man i själva verket inte alls brydde sig något om Almer. Men Almer såg det inte så. För honom var det han själv som var den som det vände sig om, för honom var det han själv som var huvudpersonen i det hela. Utröttad och sjuk, med värkande huvud, sönderriven in i det innersta, rådråkad och med utseende av en åthutad skams stackars hund smög han sig vägen framåt, och överallt tyckte han sig se menande blickar. Och till råga på allt mötte han naturligtvis befäl.

Först mötte Almer fiskaln.

— Nej, se Almer, sade fiskaln. Nå, hur känns det?

Han log inom sig, den gode fiskaln.

Först hade han fått höra att Almer var borta från sin post, så hade han fått höra att han inte heller fanns i hemmet, och så hade han till sist fått reda på hela historien som den verkligen var. Av alla historier han hade hört på det sista året var denna den mest lyckade. Och nu log han inom sig så mycket att ett leende till och med bredde sig över hans läppar. Almer såg nog det lilla leendet och han tänkte nog ett ögonblick att han borde le tillbaka. Men han hyste stor respekt för sin fiskal, och han kände djupt skammen över vad han hade låtit komma sig till last. Och därför sträckte han på sig och svarade:

— Jo tack, stadsfiskaln. Det är bra.

— Så det dunkar inte i skallmejan någonting?

— Inte ett dugg, stadsfiskaln, svarade Almer och sträckte på sig än mer.

— Få talas vid i morron, sade fiskaln, och så gick han sin väg.

Och Almer fortsatte. Nog dunkade det, och än mer dunkade det när Almer tänkte på hur det skulle bli i morron. I sju år hade Almer tjänt vid regementet, i nästan lika lång tid hade han varit polisman i staden, och aldrig hade han låtit en förseelse komma sig till last, aldrig hade han fått en anmärkning för något felsteg som han begått. Man kan förstå hur han skulle känna det, villig och plikttrogen in i det minsta som han var. Men han fortsatte ju sin väg, och när han hade kommit en bit till så mötte han borgmästarn. Naturligtvis. Det var ju klart att han skulle möta borgmästarn också, när han nu hade mött fiskaln, varför skulle olyckan komma ensam just för Almer?

Borgmästarn hade nu inte fått historien i portioner som fiskaln, han hade fått den hel och odelad just som han kom från rådhuset och skulle hem till middag. Men för honom liksom för fiskaln hade historien räckt över både middan och kaffet, och när han nu tänkte på den, så skrattade han alltjämt. Och när han nu mötte Almer, så hejdade han honom liksom fiskaln hade gjort, och han hötte med fingret åt honom och sade:

— Jo, han är just fin, han Almer. Honom skulle vi nog inte tordas släppa ut på nån fångtransport nån gång. Han är just fin han.

Och så skrattade han igen och vinkade med handen till tecken för Almer att passera, och så linkade han iväg. Ty han var en gammal man och gick med käpp,

och han hade sedan många år tillbaka tagit sig för att behandla alla människor som barn.

Men Almer, som hade varit en bruten man redan när han kom till stan, han hade blivit det än mer när han mötte fiskaln, och när han nu dessutom mötte borgmästarn som naturligtvis var ute bara för att se på hans skam, då blev han så att han skakade hela mannen. Och när han till sist kom hem och inte fick sjunka ner i den stol som annars alltid var hans och som ingen annan i huset fick sitta på, då var det av Almer snart sagt inte mera kvar än bara namnet.

Och hemma. Ja, där satt hustrun och grät, och där satt svärmodern i den stol som var hans egen och som ingen annan i huset fick sitta på, och hon ruskade på sitt gråa huvud och strök sina gamla seniga händer, och ungarna, vad skulle de väl annat göra än följa de äldres exempel. Inte för att de begrepo något av det hela, men när de sågo modern upplöst i tårar och när de sågo mormor rista sitt hår, så hade de åtminstone förstånd om att gråta de också.

Man kan förstå hur allt detta skulle inverka på Almer. Ett glatt och gott mottagande, det var vad han skulle ha behövt, en tröstare, som förringade det hela och reducerade historien till en bagatell. Han hade varit fri den dagen alltsamman hände, och han var ingalunda roten och upphovet till att det hade hänt. Så hade han blivit sjuk, mer var inte det hela. Men nu möttes han av en gråtande skara ungar, och hustrun föll över honom och snyftade och grät, och i den stol, som ansågs som hans egen, satt svärmodern och gned händerna och ruskade på sitt gråa huvud och sade:

— Hur har han bara kunnat, Almer. En sån skam, en sån skam!

Man må inte förtänka att det blev för mycket för den stackars Almer. Man må inte förtänka att han inte kunde bära hela sin börda. Skammen, fasan, eländet och så morgondagens förhör inför fiskaln! Han kunde inte bära det, han var en enkel man och han hade aldrig haft några slitningar i sitt liv. Aldrig förrän nu.

Och han lämnade alltsamman och rusade ut. Det blev en uppståndelse som var förfärlig, men det var så lite den gjorde till det hela. Då man till sist hittade Almer nere i ån var det redan för länge sedan för sent.

Och så gick tiden, och allt vandrade i sina gamla gängor som förut. Ibland sken solen och ibland regnade det, ibland hade Gustav sina ljusa stunder och ibland hade han sina mörka. Och när man då fick se honom stryka fram där utefter gatorna, så hände det ibland att man erinrade sig historien om den där gången, då han skulle iväg till anstalten för att förbättras. Och hände det sig då att det var någon resande på stan, så fick han också historien berättad för sig, och frågade han då hur det hade gått för Gustav och hans förbättring, så svarades det bara förvånat:

— Gustav? Gustav Bergius? Han är naturligtvis kvar. Vem skulle det vara som kunde få iväg honom?

Men hur det hade gått för den stackars Almer och vad hans öde hade blivit, det var det ingen som brydde sig om att fråga.

Årets sista kvartal

stundar och därmed nödvändigheten för våra ärade kvartalsprenumeranter att i god tid förnya prenumerationen.

Iduns julnummer

med sitt intressanta litterära innehåll utgår nu som förut gratis även till kvartalsprenumeranterna.

EKSTRÖMS VANILINSOCKER

KÄRLEKEN OCH DET SKÖNA

EN BETRAKTELSE UR "FRÄMLINGENS MANUSKRIFT", SOM ÄR EN DEL AV EN UTKOMMANDE BOK.

KÄRLEK OCH SKÖNHET — VAD ÄR det sköna, vad är kärlek?

Kärleken är åtrå, trängtan... icke till en kvinna, icke till ett skönt föremål, ett konstverk, en målning, en dikt, icke längtan till havet, ljuset och det skapade — »kärleken är åtrå till det älskliga», säger Kierkegaard (In vino veritas). Men det älskvärda, älskliga, finner man hos den älskade, i ett skönt föremål, i havet, i stjärnvärlden. Man finner det och älskar det utan att veta vad det är, utan att veta vad man älskar, ty det i sig självt älskliga, kärlekens egentliga föremål, är »oförklarligt».

Den stora, starka kärleken är aldrig »verklig», efter våra vardagsbegrepp om verklighetens väsen. Den är icke kärlek till föremålet, till personen — nej, detta är något sekundärt — den är kärlek till kärleken, till ett översinnligt ideal. Av denna kärlek till det oförklarliga var Dante gripen då han i Vita Nuova besjunger Beatrice (»Min donna väcker själva himlens längtan»):

»De ondas hjärtan bäva, där hon framgår,
och hennes åsyn isär deras tankar:
om någon härdar ut att se på henne,
så blir han genomlutrads eller dör han».

Det var icke åsynen av Beatrice, som kom de ondas hjärtan att bäva och dödade den, som icke genomlutrades vid denna härliga syn — det var anblicken av kärleken själv, av det gudomligt oförklarliga, som isade den orens tankar och slog honom till marken, men frälste den gode och renhetstörstande.

Men kanske detta oförklarliga, som är kärleken i sig själv, icke är så oförklarligt? I sitt samtal med Diotima från Mantinea får Sokrates veta att Eros är en demon, »ett mellanting mellan gudar och människor» och att denne demons uppgift är att vara »tolk mellan gudar och människor». Det låter ju mycket väl höra sig: Eros, kärleken, är ett sändebud mellan gudar och människor, en himmelsk brygga till den högsta gudomligheten. Detta stämmer också med — Paulus, som man kan se i hans första brev till Korinterna, trettionde kapitlet, och det stämmer med kristendomen, för vilken tro, hopp och kärlek är vägen till saligheten, »men störst bland dem är kärleken», kärleken är ju också namnet på Gud.

»Han är kärlek till det sköna», fortsätter Diotima om Eros.

Det sköna? Vad är då det sköna?

Ett mysterium.

Liksom en älskad varelse endast förmedlar och uppenbarar en fläkt av kärlekens gudomlighet, men själv såsom individ är underordnad det uppenbarade, så är det sköna föremålet blott en gestalt, men en nödvändig gestalt, i vilken Skönheten framträder. Att stå inför en mästerlig målning i vilken färg och linjer, form och innehåll underbart harmoniera och bilda ett fullkomligt helt — det är ett under, ty ur skapelsen stiger en själ och blir levande i samma stund den möter en levande ande. Michelangelos målningar och konstverk kunna icke förklaras med blott

konsthistoriska medel. Deras ursprungliga upprinnelse är lika mycket dold som världsskapelsens. Han skapade direkt ur det sköna och fullkomliga. Hans Moses är den rätte Moses, idealtypen; den historiske Moses var, om han icke liknade denne, en ofullkomlig och felaktig Moses. Och hur visste nu Michelangelo att just denne folkhövding och Herrens lagman, som han skapade, var den rätte, hur visste han att Moses ägde just detta majestät och att en väldig folkanförare och laggivare absolut icke kan vara betjänt med något annat majestät, så att, om tvivel uppstår, rörande vilken som är den äkta Moses, den historiske eller den konstnärlige, den förre måste angivas såsom falsk och den senare såsom äkta — hur kunde Michelangelo med sådan säkerhet skapa just den rätte, om han icke på ett outransaktigt sätt varit invigd i saken. Och att vi, att jag, så utan förbehåll inser, att Michelangelo träffat det rätta — det är också en del av det skönas mysterium.

Det sköna är oförklarligt. Och Eros är kärlek till det sköna. Det stämmer mycket väl med att Eros är en demon, en budbringare mellan gudar och människor — han är åtrå till det högsta sköna, det gudomliga.

Ty — säger Diotima — vishet är ju

Poeten och glömskan.

*Jag vill lära sent och tida
att mot glömskan leende glida
utan minsta skryt och skral.
Jag som andra skall ej slippa
lämna kläder och nyckelknippa
för att sänkas i ett hål.*

*Mycket i mig måste kuvas
innan min skylt från dörren
skruvas
och jag stryks från jorden ut.
Jag vill lära utan kvidan
naken och namnlös kastas åt
sidan
liksom fäderna förut.*

*Må i avskildhet och tystnad
all den kliande ärelystnad
bulna ut ur min natur.
Jag den sinnesro vill vinna
att som en bonde kunna för-
svinna
eller som ett markens djur.*

ERIK LINDORM.

något bland det skönaste som finns, och Eros är kärleken till det sköna. Eros är därför även kärlek till vishet. Men, fortsätter sierskan, också det goda är skönt; Eros är kärlek även till det goda. Det goda, visa och sköna tyckes mig dock till slut kunna sägas vara ett: det högsta gudomliga. Kärleken är då själens häftiga åtrå till och ägande av det gudomliga. Och vad är detta, hur skall detta närmare bestämmas?

Såsom födande i skönhet, både kroppsligen och andligen — säger alltså den visa Diotima.

Detta är ett ord att begrunda för den som vill förstå kärleken, livet och konsten.

Högvisa Diotima! utbrister fördenskull Sokrates, sedan hon ur sin sats förklarar det konstnärliga skapandet och dygden. Och sköna och underbara äro i sanning de ord, sierskan talar.

Ej mindre mäktigt och underbart formar sig slutet av deras samtal; huruledes själen, »genom kärlekens makt», höjer sig till att skåda skönheten själv, skönhetens idé. Den som vill gå den rätta vägen till detta mål, bör såsom ung börja med att uppsöka sköna gestalter. Först bör han älska en enda dylik gestalt och där föda sköna ord och tankar. Sedan bör han lära sig inse, att skönheten i en kropp är syster till skönheten i vilken annan kropp som helst. Har han väl insett detta får han kärlek till varje skön form. Därefter börjar han skatta själens skönhet högre än kroppens. Härefter drives han att se skönheten i mänskliga inrättningar och lagar. Från de mänskliga inrättningarna föres han över till vetenskaperna, för att se deras fågning. Han må nu upphöra att binda skönheten till det enskilda och istället vända sig mot skönhetens hela vida hav... tills han, stärkt och fullkomnad, får se för sig en kunskap av annan art, en kunskap om något skönt av annat slag. Och då skall han plötsligt få se något till sin natur underbart skönt, just det, för vars skull han underkastat sig alla de föregående mödorna. Detta sköna är för det första evigt, utan födelse och utan död, ej underkastat tillväxt eller avtagande, vidare är det ej skönt i ett och fult i ett annat avseende, ej heller skönt i jämförelse med ett och fult i jämförelse med ett annat... ej heller skall denna skönhet te sig för honom som ett ansikte, som händer eller som något kroppsligt, eller som ett tal eller ett utseende... utan som något, som är i sig själv och för sig själv, evigt och oföränderligt och i vilket allt skönt har del. Och den som nått dit, »som ser det sköna som han bör se det», han föder icke längre »skuggbilder av dygden», utan den sanna dygden. Honom hava gudarne kär. Och han måste bliva odödlig, om någon människa blir det.

Till denna odödliga skönhet stiger själen genom »ren kärlek».

Men... bakom denna eviga skönhet, vars strålande anlete Platon skådade, är där ingenting ytterligare, ingenting mer än »idén»; finns där icke någon... kärlek?

IVAN OLJELUND.

Bästa valuta
för pängarna

ger vid blodbrist och svaghet järnmedicinen **IDOZAN** genom sin, jämfört med andra 5 gånger så höga järnhalt och sin för kroppen lätt upptagbara sammansättning. **Överraskande resultat. Mycket välsmakande. Skadar ej tänderna.**
:: :: Erhålles å alla apotek såväl med som utan alkohol. Rådfråga läkare. :: ::

KAMMA RAHBEK OCH THOMASINE GYLLEBOURG.

TVÄNNE MÄRKESKVINNOR I DANSKT KULTURLIV. FÖR IDUN AV MARIA HOLMSTRÖM.

(Forts.)

III.

CARL FREDRIK EHRENSVÄRD-GYLLEBOURG.

Carl Fredrik Ehrensvärd-Gyllebourg.

TILL DE SVENSKA officerare, som gripna av upplysningstidens idéer, med liv och själ, voro hängivna oppositionen mot Gustav III, hörde artillerilöjtnanten Carl Fredrik Ehrensvärd. Han såväl som blomman av Sveriges adliga ungdom med få undantag lågade av

harm, emedan kungen förbrutit sig emot den konstitutionella frihetens principer.

Enligt den utförliga, skriftliga redogörelse av förhållandena, som Gyllebourg lämnade Fredrik VI i Danmark och vars sanningshalt man ej har anledning att betvivla — en avskrift av denna redogörelse fanns bland Gyllebourgs efterlämnade papper — stod han dock helt utanför komplotten mot kungens liv. Hans åtgöranden inskränkte sig till att på begäran av överstelöjtnant Lilljehorn, som var själen i den militära oppositionen, avstå från en resa till landet och kvarstanna i Stockholm för att i händelse av behov öva inflytande på sitt regemente, där han var förste löjtnant. Själva mordaftonen ombads han dessutom av Lilljehorn, som begagnade sig av sina yngre kamrater för att senare söka slingra sig själv undan, att besöka maskerad för att skaffa honom "säkra underrättelser om sarkernas gång".

Ehrensvärd, som antog, att det på sin höjd var fråga om en statskupp, nämligen att fängsla kungen och utropa kronprinsen till regent, lydde Lilljehorn.

Ännu nästa dag då 2 à 300 personer arresterats, och bland dem alla officerarna vid artilleriet med undantag av generalen, baron Sinclair, gick Ehrensvärd fri. Sinclair ville ofördröjligen sända honom till Stralsund med depescher, men Ehrensvärd ansåg det strida mot sina hedersbegrepp att undandra sig en möjlig arrestering. Denna följde också, så snart som Lilljehorn vid de med honom anställda förhören falskligen avgivit en mängd personer — bland dem flera kamrater — såsom grovt medskyldiga. Uppeldad av parollen "allt för fosterlandet", ansåg Ehrensvärd det som en ära att lida det straff som kunde drabba såväl honom som hans kamrater, och i tanke att detta ingalunda skulle bli strängt, avtog han av rent oförstånd att begagna sig av erbjuden sakkörare.

Rättegången pågick i fem månader, under vilken tid de i komplotten invecklade officerarna höllos i fängsligt förvar. Då domarna avkunnades, lydde de — liksom för verkställaren av kungamordet, Anckarström — på halshugning, vilket straff dock av nåd förvandlades till livslång landsflykt med förlust av adelskap, ära och gods. Den ränkfulla general Pechlin, som dock var en av de sammansvarna huvudmän, hade så väl förstått att igraspa alla spår efter sig, att han ej kunde överbevisas och fällas. Han insattes "på be-

kännelse" på Varbergs fästning, där han dog efter fyra år.

Till allmän bestörtning erhöll Ehrensvärd lika hårt straff som Lilljehorn, Ribbing och Horn. De lämnade alla samtidigt fosterjorden för att gå okända öden till mötes i främmande land. Sitt eget återsågo de aldrig.

Carl Fredrik Ehrensvärd, född 1767, var son till generalmajoren och artillerichefen baron Carl Ehrensvärd i dennes andra gifte med grevinnan Anna Antoinetta Gyllenborg.

Redan vid tre års ålder förlorade gossen sin far. Då han var åtta år gammal fick modern honom enligt tidens sed för adliga ynglingar antagen till page hos änkedrottning Ulrika Eleonora. Vid femton års ålder tog han den brukliga examen i artillerivetenskap och ingick ett par år senare efter avlagd officersexamen vid det regementet, där hans far varit en högt värderad chef. Där hade han, som redan nämnts, avancerat till förste löjtnant, då hans karriär på ett så sorgligt sätt blev stäckt.

Med utmärkta rekommendationer från general Sinclair m. fl. drog Ehrensvärd, som nu antog sin mors namn, vilket han skrev Gyllebourg, till Paris, för att, som han hoppades, få ingå i fransk tjänst. Men händelserna i Tuilerierna den 10 aug. och allt vad därpå följde tvang honom att t. v. uppgiva dessa planer. Han lämnade då Paris och reste till Holstein, där en hans ungdomsvän köpt en lantgård, vilken han överlät åt den jordbruksintresserade Gyllebourg att sköta. Efter några år, då förhållandena syntes ha ordnat sig i Frankrike, återvände han dit för att ännu en gång söka erhålla militär anställning. Men även nu var tillfället ogünstigt. Och så beslöt han då att för all framtid ägna sig åt lantmannens yrke.

För att leva och bo så nära fosterjorden som möjligt valde Gyllebourg (liksom Horn, som antog namnet Claëson) Danmark till sitt nya fädernesland. Han slog sig ner i Köpenhamn och företog därifrån täta rekognosceringar genom Själland för att se sig om efter en egendom, vars pris kunde passa hans ingalunda lysande ekonomi.

De inom Sveriges litteraturhistoria så berömda Gyllenborgarna hade synbarligen delat med sig av sina vittra intressen till sin släkting Carl Fredrik Gyllebourg. Redan som 19-årig yngling var denne med om att stifta det litterära samfundet "Ära och frihet", till vars medlemmar hörde ingen mindre än Axel Gabriel Silverstolpe, och deltog med iver i detta samfunds vittra idrotter.

I Köpenhamn kom han, tack vare sin sväger, den berömda naturvetenskapsmannen Gustav von Paijkull på Wallox-Wallox-Säby i Roslagen, vilken var personligen bekant med Rahbek och Heiberg, i förbindelse med dessa män, skrev i Rahbeks "Minerva" och infördes i såväl hans som Heibergs hem.

Heiberg skänkte landsflykten med det nobla uppträdandet och de goda kunskaperna sin vänskap, så mycket mer som Gyllebourgs politiska olycksöde väckte hans stora deltagande. Det intresserade också Heiberg i hög grad att möta en person, som efter revolutionen vistats upprepade gånger i Frankrike och haft tillfälle att på nära håll iakttaga verkningarna av denna katastrof.

Det hände ofta nog, då Gyllebourg avlade

sitt besök, att Heiberg befann sig i den ena eller andra klubben varför han kom att tillbringa aftonen på tu man hand med den unga frun. Thomasine kände sig alltid synnerligen väl till mods i sällskap med den svenske adelsmannen. Hon tilltalades av hans fina och försynna väsen, vilket då bjärt avstäck emot hennes egna landsmäns sätt att vara som ock mot fransmäns courtoisie. Hon behövde icke som i deras närvaro ständigt vara på sin vakt.

I novellen *Aegtestand* skildrar "Forfatt. til En hverdagshistorie" Gyllebourg under namnet *Sardes*. Denne föregives ha uppehållit sig i romantikens förlovade land, Spanien, och där en gång varit nära att avrättas för en förbrytelse, som han icke begått.

" — — — Utan att han var egentligen vacker, fann man, ju mera man betraktade honom, att hans yttre var intressant. I hans tal, stämma och rörelser fanns det något oförklarligt bedärmande; det var, som om beständigt nya strålar av något andligt skönt utvecklade sig ur hans väsen, ett väsen, som var en blandning av stor livlighet och anspråkslös reservation. I hans uttrycksfulla ögon låg något melankoliskt, något svärmiskt och tillika något genomträngande. Hans rörelser voro snabba och raska, och dock fanns det något hos honom som utan att vara i minsta mån sjukligt liksom antydde att det hemlighetsfulla band, som sammanhåller själ och kropp, var sprött och lätt kunde brista. Den som med uppmärksamhet följt denna världens drama, skall nog ha gjort den iakttagelsen, att älskarrollen däri tycks tillkomma män av denna typ. De besitta något som ger stoff åt inbillningskraften, något som talar om genomgångna, innehållsrika fata, och den varma medkänsla med alla lidande, som är varje ädel kvinna medfödd, synes att med framgång föra dessa mäns talan hos hennes kön.

Den från fosterland, hem, släkt och vänner fjärrmade mannen fann en vemodig glädje i att tala med Heibergs hustru om allt det, som låg hans hjärta nära, ty han mötte hos henne ett förstående och ett deltagande, som han ej kunde göra räkning på hos den nyktra och ironiske Heiberg själv.

Han berättade henne om sin mor — en sällsynt rikt utrustad och älskvärd kvinna, som vid tiden för sonens landsförvisning varit död i tre år, — om den enda, innerligt älskade system Anna Elisabet, som efter blott fyra års äktenskap med Gustav Paijkull hastigt avlidit. Detta inträffade, under det brodern befann sig i Holstein. Han talade om sin vistelse vid Ulrika Eleonoras och Gustav III:s hov, om sitt fädernesland — dess natur, folk, seder och bruk och han beskrev julfirandet på de stora adelsgodsen, där han, befryndad genom släktskap, tillbragt så mången härlig, äktsvensk jul.

Om detta och mycket annat berättade Gyllebourg så levande och åskådligt, att icke blott Thomasine utan även den lille Johan Ludvig lyssnade med den spändaste uppmärksamhet. Ibland gjordes avbrott med sång och musik. Än satte sig den unga frun vid pianot, än Gyllebourg, som både spelade och sjöng, och aftonen flög som på vingar.

Ännu hade ingen av dem en tanke på att detta på tu-man-hand kunde medföra någon fara. När Gyllebourg förde samtalet på sitt förspillda liv, på sina lysande framtidsutsikter, som för alltid tillintetgjorts, kände han blott en stor lindring i den gnagande smärtan

Såväl konstnärliga som enklare
SVENSKA MÖBELFABRIKERNAS

MÖBLER

Mina levnadsminnen.

Av HELENA NYBLÖM.

(Forts.)

genom att lyssna till väninnans milda, tröstande ord. Hon å sin sida var lycklig över att kunna vara något för denne av olyckan så hårt drabbade man, hon var stolt över hans förtroende och glad i tanken, att här fanns någon som verkligen syntes behöva henne.

Ett år svann hän. Gyllebourgs känslor hade övergått till den varmaste kärlek, men han kämpade tappert med sig själv, led och teg. En afton då flera gäster voro samlade hos Heibergs och en bland dem väckt hans jalousi, brast fördämningen, och i ögonblickets upphetsning undslapp en lidelsefull bekännelse hans läppar.

Thomasine hade redan länge älskat honom. Nu frågade hon Heiberg: "Oroar det dig, att jag så ofta och så gärna är tillsammans med Gyllebourg? Det skulle vara oss bägge mycket tungt att undvara lyckan att råkas, men om du fordrar det, vill jag rätta mig därefter. Men säg i så fall ifrån nu; kanske jag längre fram icke skulle mäka ta hänsyn till din önskan."

Härtill svarade Heiberg, att han nogsam visste, att hans hustru endast hyste vänskap för honom, liksom han för henne och att han icke ville fordra något offer. "Handla i detta hänseende, som om jag inte funne still", slöt han.

Fru Gyllebourg har framhållit, att detta svar beröfvade henne den sista gnistan av tro på att hennes man hyste någon som helst kärlek till henne. Hon beslöt därför, att "han hädanefter skulle i henne äga en väninna men heller intet mera". Den uppriktighet hon visat Heiberg lugnade hennes samvete och hon jublade över att nu i all stillhet och ärbärdhet våga älska Gyllebourg som en vän, en broder."

Vilken naivitet i resonemang! Och dock var Thomasine vid denna tid en 26-års kvinna. Icke blott visade hon sig dåligt genomskåda sin make, som redan länge känt en vemodig bitterhet vid att iakttaga Gyllebourgs täta besök i hans frånvaro, hon genomskådade också dåligt sig själv och arten av sina känslor för Gyllebourg.

Nu hämnade sig på ett sätt som Heiberg aldrig ens drömt om, vad han felat i början av sitt äktenskap. Hade han då bättre uppskattat och vårdat sin unga hustrus hängivenhet, så hade han blivit besparad en livslång sorg och hon en livslång ånger.

Heiberg hade visserligen som vi minnas icke från början älskat sin lilla elev Thomasine Buntzen, då han gifte sig med henne. Så småningom hade han emellertid lärt sig detta — ehuru på sitt sätt. Men när han nu som bäst behövde hennes tröst och medkänsla i alla de svårigheter, vari han var invecklad, och vilka snart nog medförde hans landsförvisning, stod hon fullständigt kallsinnig gentemot honom. Thomasine hade för första gången i sitt liv fått smaka *kärlekens sötma*, och denna nya erfarenhet grep henne med en sådan våldsamhet, att den sprängde alla band och bojar.

Då Thomasine framställde de nyssnämnda spörsmålen, förbjöd Heibergs stolthet honom att *fordra*, vad hon själv antydde skulle vara henne ett offer, nämligen att "icke vara ofta och mycket tillsammans med Gyllebourg". Att det var hans hustrus mening att fråga honom, om han hade något emot ett erotiskt samförstånd dem emellan föll honom icke in. Han trodde, att det gällde ett varmt vänskapsförhållande och att hon med sin fråga avsåg att få veta, om han fruktade, att ur denna vänskap kunde utveckla sig ett kärleksförhållande.

Det är väl också knappast troligt, att Tho-

masine tolkat sin mans svar så galet, som att det var honom likgiltigt, om hon "i all stillhet älskade Gyllebourg" — vore det än som "en vän, en bror". Hon hade givit sig lidelsen i våld, och den gjorde henne redan nu och ännu mera längre fram icke blott hänsynlös utan också uteslutande listig.

(Forts.)

utan alla de bästa franska religiösa författare besitta något av detta friska, personliga i sina uttalanden, som både fångslar och stärker. Endast en, den så beundrade *Bossuet*, förstår jag mig inte på. Han har så överväldigande mycket *eloquence*, och det är en egenskap, jag inte alls värderar. När jag har funderat på dessa motsatser, har jag kommit till den konklusionen, att fransmännen inte äro ett poetiskt, liksom inte heller ett musikaliskt folk, men att de äga mycken tankeskärpa och observationsförmåga och att de först få anledning att öva dessa sina stora egenskaper, när det gäller att resonnera eller kritisera. Egendomligt förefaller det mig, att hos tyskarna, som äro genommusikaliska och därför också fulla av poesi, upphör den poetiska känslan, så snart de behandla religiösa ämnen. Intet kan vara mera snustorrt, enahanda och ledsamt än tyska andaktsböcker. Hos fransmännen däremot är det, som om det personliga, varma och medryckande visar sig bäst och från en alldeles ny sida, när de skriva religiösa betraktelser eller predikningar. Då flammor och sprakar det av liv och rörelse, och deras starka övertygande logik finner de bästa och mest levande bilder. Allt konventionellt och slätt i stilen är som bortblåst, och man har känslan av att de nu befinna sig i sitt rätta element.

Detta vare dock i synnerhet sagt om deras klassiska författare upp till *Lacordaire*. Heller ingenstans utom i Italien har jag hört predikningar av en sådan makt och medryckande naturlighet, som jag har haft lyckan att höra av franska präster. Egentligen är det först genom dem, jag har fått intrycket av folkets överlägsna begåvning. — —

Vi lämnade Paris och stormade söderut med våren, som visade sig mera och mera framskriden ju längre vi kommo mot södern.

I Lyon välkomnades vi av professor Lortet, min nya vän från läkaremötet i Köpenhamn. Intet kunde vara mera älskvärdt och frikostigt än den stora gästfriheten, som visades oss av honom och hans familj under de dagar, vi tillbragte i Lyon. Därvidlag ha vi nordbor också vissa förutfattade meningar till fördel för vår egen nation. Vi tro, att intet kan sammanliknas med svensk gästfrihet, fastän vi nog i själva verket stå långt tillbaka för, vad man i den vägen kan uppleva i södern. Italienarna säga: "Ogni ucello ama il suo nido" och det är onekligen sant. Fransmännen säga *la belle France*, liksom italienarna säga *la bella Italia*, medan vi nordbor nöja oss med att säga *gamla Sverige, gamla Danmark och Old England*. Antagligen är det de adjektiv, man anser som de mest smickrande, varmed de olika nationerna känneteckna sina älskade fosterland. Tyskarnas benämning på sitt land som "das grosse Vaterland" har nog också sin betydelse som uttryck för, vad *de* mest beundra.

Ju längre söderut järnvägen förde oss, desto mera måste vi instämma i uttrycket "*La belle France*". Man hade redan slagit fälten en gång, och jag undrade länge över, vad det väl kunde vara för växter, som lågo avmejade nära stationerna där vi höllo. Slutligen kom jag dem så nära, att jag kunde urskilja dem. Det var klöver, men blottopparna voro fyra, fem gånger så långa som på vår klöver och av en livlig karmosinröd färg. Åt alla håll sträckte sig fält, där man redan arbetade i jorden, och längre bort lyfte sig bergen i luftiga ljusblåa slöjor i breda, antika linjer. Vad var det de påminde om. Ack, det var ju *Puvis de Chavannes'* fresker i Lyon, där en skara ryttare i antik kostym sprängde fram över fälten. Det har tydligen varit södra Frankrikes natur, som föresvävat

Äkta Spets- & Sidendépôt
LINNÉGATAN 38

A. T. 197 00. 2 tr. HISS. Riks Ö. 436.

Till utstyrselar!

Spetsar, Schweizerbrodyr,
Linne- och Bomullsväv.

MERANSOMMAR I STEKANDE SOL

PÅ DEN TIDEN, DA JAG VAR S. k. gymnastikdirektör i Cannes, foro ofta mina patienter vid påsktiden till Meran som efterkur. Var Meran låg, hade jag den gången inte så vidare satt mig in uti. Jag visste bara att det var nånstans i Österrike. Det är nu cirka 25 år sedan. Nu vet jag, att den kurorten ligger i Tyrolen, närmare sagt det Tyrolen, som efter fredsslutet tillfallit Italien som en gottgörelse, för att det icke fick det utlovade Istrien.

Jag sade kurort. Och det är just vad Meran är. Men så här års, mitt i sommaren, ser man gudskelov inte till några patienter. Här är höst-, vinter- och vårsäsong. Vad det är för sjukdomar som behandlas, kan man läsa om i böcker. "Kurmittelhaus" är en stor magnifik byggnad mitt i staden som botar allt och alla, säger reklamen. Men nog tror jag att det skyddade läget, den härliga bergsluften, och solen är den bästa läkaren.

Meran ligger i en stor dalkittel, minst ½ mil bred, och i norra ändan på floden Adige, som 6 eng. mil västerut rinner upp i Alperna tillsammans med Inn. Adige rinner söderut, till Adriatiska havet och Inn faller ut i Donau och Svarta havet. Höga berg, 2—3000 mtr, stå på vakt mot trenne väderstreck. All frukt, varav här finnes massor, mognar lika tidigt som i södern, och vegetationen är lika rik och rikare än vid Medelhavet. Persikor äter man här lika mycket som potatis hemma. Druvorna äro ännu inte mogna, men tänk vilken mängd! På varje sluttning garnera valvgångar med vin alla vägar. Och när man kastar blicken in i en så'n där valvgång, är det som en saga, där man ser höstens kommande skörd. Om våren är det rosorna, som äro de förhärska. Inte att undra på att Kung Laurin, mångbesjungen i den gamla hednasagan, här inrättade sin "Rosengarten", där han dolde den sköna Simildi i sitt bergsslott, och där hans dvärgar hade grävt underjordiska palats ända bort till Dolomiterna, som ännu i dag, när sol går ned, strålar i rosenrött och från den tiden benämns "Rosengarten".

Från höjden, där jag bor, ser jag staden i fågelperspektiv. Inga fabriker med sina rykande skorstenar! Bara vita byggnader med sina från mörkviolet till ljusrött skiftande tegeltak och däremellan trädgårdar med sina oundvikliga höga cypresser och andra julgransliknande träd. Nästan vartannat hus är från tidräkningens första århundraden och slotten ligga strödda runt om i hela staden och bilda även krönet på nästan varje klippa, där deras mer eller mindre sammanstörtade torn skvallra om feodalmännens makt, över vilken numera breder sig ett försonande bårtäcke av murgröna och "epheu". Det lilla värdshuset vid sidan av varje sådan ruin bjuder vandraren på ett härligt öl eller ett lantvin av utsöktaste kvalitet. Och från dalbottnen hörs brusset av den lilla bifloden Passer, som leker fram genom staden för att förena sig med sin större broder Adige och fortsätta neråt Bozen-Verona.

Schloss Tirol.

Det lönar sig att lustvandrade till alla dessa slott, vart och ett med sin historia och sin utsikt. Schloss Tirol hör i det fallet till de underbaraste såsom f. d. säte för de gamla lantfurstarna över Tyrolen. Utsikten därifrån är hänförande. 38 olika slott ser man från dess tornfönster, utströdda i Adigedalen med dess bördiga landskap. Platsen är onekligen bra vald, och tablåregissören har ett belysningsystem, om fungerar utan arbetskraft och gjuter över det hela en bedårande patina, som under dagens olika timmar växlar i det oändliga till fröjd för ett mänskligt öga.

När maskinmästaren för värmeapparaten har släppt på för mycket av det varma — det märker man nog redan vid 4-tiden på morgonen — då har man bara att ta morgontåget upp åt Adige. Banan är meningen att föra ända fram till Inn (Landegg) men går till följd av kriget bara halvvägs ännu. Men det är nog för en svettig människa! 62° Celsius som det var härom dagen är litet för mycket. 5 mil västerut ligger en station, varifrån en statsautomobil för en till Trafoi i berget Ortlers omedelbara närhet. Man känner sig oändligt liten, när man kommer in på en så'n där bjässe som Ortler, Tyrolens högsta berg med nära 4,000 meters höjd. Efter en liten promenad på 1½ timme från Trafoi, under vilken man stiger 400 meter kommer man alldeles in på den nordliga gletschern. Där är svalt och skönt för en flåsande lunga. Den gamle förare, som numera bor som väktorkontrollör vid det lilla förfriskningsstället "Zum Weissen Knott" 1,800 meter, berättar för mig de vidunderligaste historier från sina alpbestigningar. Över 300 gånger har han varit uppe på Ortler, som första gången bestegs 1804 av en tyrolare, vars namn står inristat på den lilla obelisk, som är rest till hans ära. Bäst vi står där hörs som en åskskräll! Himlen är ändå klar. Det var bara en del av gletschern, som tröttnat på att ligga i solljuset, och som gjorde en hastig förmiddagspromenad som lavin ner i Trafoifloden, som

skiljer oss åt. Bullret varade icke många sekunder, men gav en förnimmelse av farligheterna vid bestigandet av en så'n där gubbe. Ett par kilometer uppför landsvägen som går förbi Weisser Knott ha vi mötet mellan Schweiz, Italien och Österrike, d. v. s. f. d. Österrike. Den lilla hyddan där, som står nära 3,000 meter över havet heter också "Drei-Sprachenhütte". Beskriva utsikten kan jag icke. Men här susa automobilerna förbi med unga italienare uti med sina damer för att bese sitt nyförvärvade landamärke, som — det vågar jag påstå — aldrig blir italienskt till karaktären. I över hundra vinodlingar bär det utför ned till Adigedalen och sedan till Meran och Bozen. Så även för oss.

Det här artar sig till att bli nästan bara natur! Intelligensen vilar sig också i denna badstu, som vore för varm, om man inte innanför sin marmorbalkong hade en kalldusch varannan timme. Och om jag nu skall

tala om natur igen, så får jag inte glömma resan upp till Mendel och promenaden till Penegalkulm 2,000 m. Järnvägsresan dit upp här i närheten går stundtals med 635 meters höjning på 1,000. Storartade, moderna hotell stå på stupet och ta emot en, men en timmes marsch längre bort till Penegalkulm, där står man själv som en liten prick och ser runt länderna, vilka ligga som ett stort lapptäcke med inlagda vägar emellan, sjöar stora som ankdammar och berg som kransa hela horisonten runt, snötäckta, rosafärgade och opalgnistrande med alla de namn, som man lätt läser men aldrig minns. Jag förstår hur det käns att flyga. Ätminstone för ögat. En dansk herre från Aarhus, som var med oss och aldrig hade varit högre upp än på "Himmelbjerget", tyckte att det var "dejlig". Det finns ej något språk, som så kan uttrycka entusiasm, som detta danska ord, när det uttalas med den rätta känslan. — Det är också svårt att slita sig ifrån en sådan utsiktspunkt. Det behövs ett åskväder med dunder och brak. Men glömma den står icke i min makt!

En liten materiell sak är ganska betecknande för tyrolarna: gastronomer äro de icke. Och ganymeder, vare sig manliga eller kvinnliga, ta saken mycket bekvämt. Maten kommer, när den kommer, och de husliga bestyren gå litet hur som helst. Renligheten är det nog si och så med. Men med en månads uppfostran: "vergessen Sie nicht"! går det nog till slut, och man vänjer sig ju vid att vara instruktör även för hembiträden. Numerä kommer husan inte mera in barfota och tömmer t. o. m. allt, så att man slipper döpa henne till "Knoppen", som aldrig slår ut.

Nu återstår bara att se Verona och Salzburg på hemvägen, och så sitter man snart igen och ser på allén på Narvavägen och betalar i kronor, vad man här ger ut i lire och frimärken.

Meran i Juli 1921.

SVEN NYBLOM.

honom, då han målade dessa bilder. Luften blev mer och mer ljus och ljum. Vi voro inne i Provence, och äntligen kunde man skymta havet, det skimrande, blåa Medelhavet. Tåget stannade i Cannes.

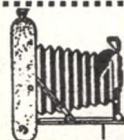
Kap. 26. INTRYCK FRÅN CANNES.

DET AVGÖRANDE FÖR ENS VÄL-befinnande på alla de olika ställen på jorden, där man har levat, tycks mig vara luften.

Liksom den andliga atmosfären är den hemlighetsfulla omgivning, som verkar bestämmande på ens inre människa, så är den yttre luften det, som mest av allt inverkar på ens befinnande och därför också på ens sinnestämning.

På få ställen i världen har jag fått inandnas en så underbar, livgivande luft, som den som omgiver bergen och trädgårdarna omkring Cannes. Ännu kan jag förnimma

den salta brisen från havet, som sprutar upp emot klipporna med långa vågor, lätta och fräsande som champagneskum. Promenaden längs stranden, den s. k. "Croisette", är planterad med palmträd och feberkaktus, Eukalyptus, från vilken senare en egendomlig, stärkande doft böljar fram genom luften. På alla sidor utbreda sig trädgårdar, längs stranden och upp åt bergen, där mimosan hänger i stora (Forts. sid. 853.)

NERLIENS

KUNGL. HOVLEVERANTÖR
REGERINGSGATAN 33

Framkallar - Kopierar - Förstorar bäst

Bomullstygger - Möbiltyger - Gardiner

Vackra, starka, handvävda, ljus- och tvättäkta.
Prover sändas. Preciserat godhetsfullt vad Ni önskar.

Konstflitens försäljningsmagasin, Göteborg.

DANMARK DANSAR — AV OVE EKELUND

SUNDET GÅR VITT av tusen rullande vågor, doft brusande årar augustistormen fram genom bokkronorna — redan hoppa några gula löv på trottoaren, och min cykelreparatör, den förträfflige herr Olsen, konstaterar med en suck, att nu är sommaren förbi. Men när jag invänder att september kan vara den härligaste av årets tolv månader, blir herr Olsen så lyrisk, som endast en dansk cykelreparatör kan tillåta sig att vara.

— Ack ja, september! säger han. Då är luften klar — og Vandet ganske stille og Skoven saa dejligt brun...

Och redan nästa morgon ha storm och dimmor flytt för makten av den blida, ljuva sol, som än en liten tid förgyller Norden. Vandet er ganske stille, för att tala med herr Olsen, luften har redan fått septembers sällsamma genomskinlighet, men skogen står dess bättre frodigt grön ännu.

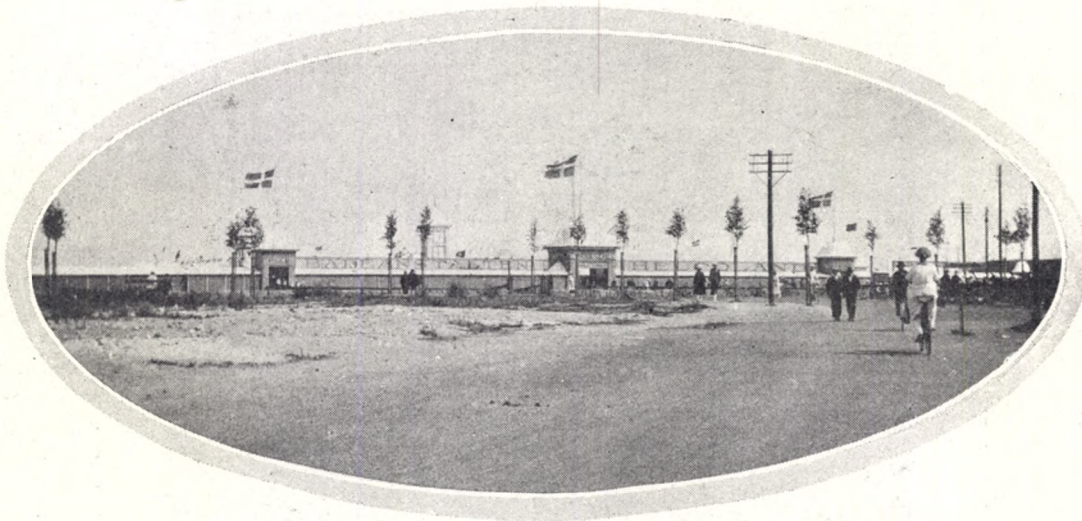
Vad är blåast av allt blått? Strandvägsflickornas ögon eller Sundet med "vita moln och vita segel, vita vågor, som gå"? Spörj den vilande vinden — spörj gräset, som spirar på nytt ur den mörka, regnmättade myllan!

Si, Danmark dansar!

I ändlösa rader rinna cyklarna ut mot skog och hav, smärta flickkroppar leka tafatt i de svala, blålysande böljorna, Dyrehaven överfylls av lyckliga borgarfamiljer med barnvagnar och matkorgar, och på badhotellet längs Nordens Riviera dansar allt Danmark och en anseelig portion av brödräländernas inbyggare.

Och där ha vi fröken Jensen. Hon "gaar i Vandet" med herr Rasmussen, och hon är förtjusande. Hon har blå badmössa och liknar en förgätmigej. Det tycker åtminstone herr Rasmussen. Idag nämligen. I morgon reser han tillbaka till Köpenhamn, där han har hustru och tre okonfirmerade barn, om vilkas existens fröken Jensen ännu svävar i den lyckligaste okunnighet.

Men en vällustig lyxbil öppnar sin svällande famn

Exteriör av badanstalten "Helgoland" strax utanför Köpenhamn.

för mig och några lika-sinnade, och med en hastighet, som måste rubriceras otillåten, rusa vi sydöver mot Kjøge bukt, förbi Vallø slott, där ärevördiga stiftsdamer med sexton anor på nacken lustvandrar i en av Danmarks skönaste parker — mot kalkbrotten och uppbröttet och det oundvikliga återvändot — denna gång förlagt till Faxø — "Ladeplass" och mondän badort för Köpenhamn, som all lågkonjunktur till trots, ännu har råd att virvla vidare med i den lustiga valsen.

I sportbassängrestauranten på "Helgoland", Europas största anläggning i sin art, svalka vi oss med en stilla "Hoff", medan runt omkring oss små oförskräckta vattennymfer hoppa på huvudet i det fluidum, vilket enligt vedertagen svensk tradition som oförtärbart passerar under broar. Men när en ung man har en fast karaktär, går han oskadd ur "Helgolands" lurande faror.

På Strøget möter han Anton Gambetta Salmson, de tusen rosornas teaters direktör, som med sin eviga fyrverkerikuplett förvånar Köpenhamn från Riddarsalens cabaretribun i etablissementet "Lorry" ute på Fredriksberg, där Drachmann i tiden fann sin sångmō Edith. Och längre upp, närmare bestämt i Skodsborg, törnar han ihop med den allvarligt anlagda skämtaren Axel Engdahl från Göteborg.

Allt Danmark dansar. "Dyrehavsbakkens" folkliga fröjder äro sedan några veckor förbi, och de finlemmade rådjuren valsa nu i kapp med de mera storstilade hjortarna av glädje över det återvunna paradiset.

Men det vore lönlöst att försöka förneka att hösten är i faggorna. Flyttlassen rulla in mot Köpenhamn över Strandvägens regnblöta asfalt, badhotellet och de små "Iskage"-butikerna bomma igen. Allt, som dansar och lever flyr för väta och köld in mot Byen, som blommar upp med glimmande lyxtrader, den evigt lika unga staden, som lockar och ler med öppen famn.

Taarbæk, augusti 1921.

Utkik.

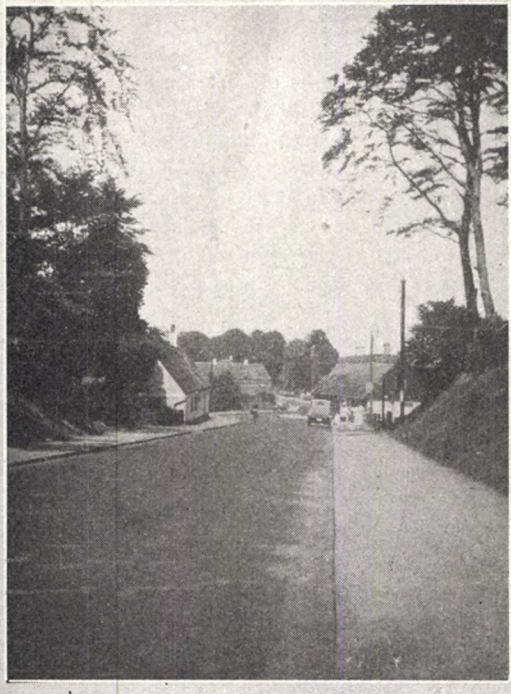
"Trepilehus" och en promenadväg i Dyrehaven.

KAPPA BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAD
ELLER FÄRGAD HOS
ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT & FÄRGERI AB + GÖTEBORG

Pröva **Tuppens Zephyr**
och Ni köper ingen annan.

"Strandmöllekroen", en av Strandvejens många trevliga rastställen.

(Forts. fr. sid. 851.)

gyllene klasar och där det finnes ett sådant överflöd på blommor, att man knappast hade tänkt det kunde finnas flera i hela världen.

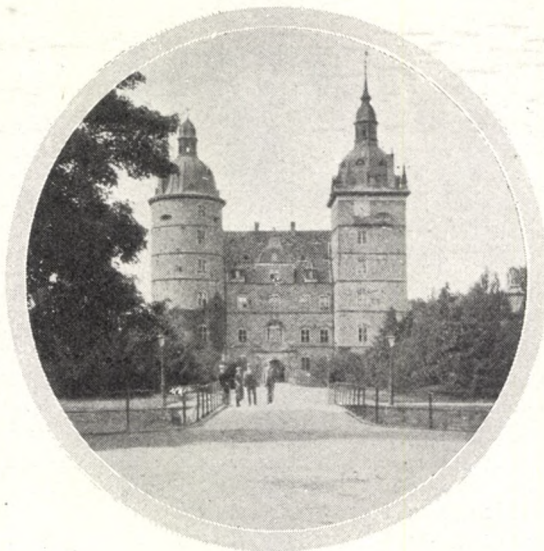
Jag stod ofta och betraktade det oöver-skådliga vimlet av rosenknoppar på rankorna, som hängde över trädgårdsmurarna, och undrade, hur det skulle bli möjligt för alla rosorna att få plats, när de hade slagit ut. En stor del av Cannes består av villor, tillhörande rika privatpersoner, vars trädgårdar tävla om att framvisa de mest sällsynta och sköna växter och blommor. När solen lyser över all denna härlighet, bländas man nästan av den underbara färgrikedomen.

Det skönaste av allt i Cannes tycks mig dock vara Estrellabergen. De likna en lång bölja, som har höjt sig över de rörliga böljorna på havet och har stannat mot den ljusa himlen i sin rytmiska skönhet. För att rätt beskriva detta underbara berg tillåter jag mig att citera en österrikisk författare, som förstår att i sina naturbeskrivningar giva ett så slående uttryck för vad han iakttagit, att jag knappast vet någon, som kan måla så sannt och poetiskt; *Alexander Villers* skriver från Cannes: "Cap Estrella! Berget är lika skönt som namnet. Så sjunker ett berg i havet, när det slutar värdigt sig själv. Dö i skönhet! Måtte vi kunna leva i skönhet och lära av ett sådant slut att börja på rätta sättet."

Under vårt ganska långa uppehåll i Cannes bodde vi nära havet i ett litet pensionat-hotell, som låg i en mindre trädgård med ett par stora palmträd. Huset var inte större än att ungefär tjugo personer kunde få plats där. Upppassningen bestod av fyra personer; värden själv, som passade upp vid bordet, hans fru, som lagade all vår makalöst goda mat, en tjänarinna, som var gift med kocken på ett större hotell och så en gosse, som borstade skor och gick ärenden. Men detta lilla hus-håll var det mest idealiska, man kunde tänka sig. Där var en

frid och stillhet, ett ljus och en doft omkring det vita huset, varifrån man såg havet blåna och hela blomsterprakten från de angränsande trädgårdarne prunka.

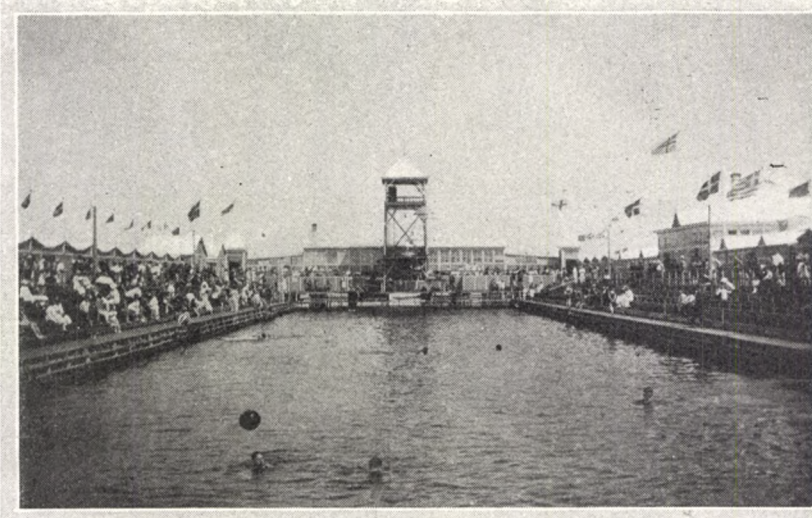
Värden var den mest uppmärksamma, tjänstaktiga man och hans fru var ett fullkomligt snille i matlagning. Varken förr eller senare har jag fått en sådan omväxling av utsökta rätter, tillagade och serverade på, vad man skulle kunna kalla, ett poetiskt sätt. Som all fransk mat var den så lätt och behaglig, att man trots de många rätterna aldrig kände sig besvärad av de stora middagarna; och dock var det ett överflöd på frukter och grönsaker av alla slag: utmärkt fisk, höns, o. s. v., o. s. v. Jag kommer ihåg, att under de första åtta dagar, vi vistades där, fingo vi aldrig samma rätt två gånger, så uppfinnings-

Vallö slott, de ärevördiga danska stiftsdamer-nas vackra residens.

"Vita moln och vita segel."

Sportbassängen i badanstalten "Helgoland", tillgänglig för båda könen. Foto Ove Ekelund.

Två små vattennymfer från "Helgoland".

rik var vår värdinna i kokkonsten. Vår städerska var en snäll liten människa, som talade mycket, men alltid tyst och fort. Hon trivdes utmärkt på stället, fastän hon hade sin man i ett annat hotell; men hur skulle hon kunna annat än trivas. Värdfolket behandlade sina tjänare som om de hörde till familjen, och det var mycket tillfredsställande att, när man hade ätit middag och passerade köket, se ett nätt dukat bord, där värden och värdinnan, städerskan och borstpojken alla sutto bredvid varandra och åto samma goda mat, som vi andra nyss hade slutat med.

De bästa ögonblick på dagarna var dock mornarna, då man ofta vaknade vid musik. Strax bredvid vårt lilla hotell låg ett luxöst hotell i en stor palmträdgård. Dit kom ofta på morgonen italienska sångare och sångerskor med sina instrument för att giva serenad eller en aubade, som morgonmusiken ju kallas. Det var inte vanliga klåpare, som utförde denna musik, ty bland sångarna och sångerskorna funnos utmärkta röster. Bland andra fanns där en hög tenor, så sällsynt vacker och klingande, att vi aldrig kunde höra den på avstånd, när vi vandrade i bergen, utan att skynda oss efter klangen för att möjligtvis kunna hinna fram och höra något av sången.

Italienerna sjunga ju aldrig i halsen eller "med smör", som man säger, vilket så ofta hos oss skall ersätta känsla. Snarare kunna rösterna ha en nasal klang, som gör dem genomträngande och klingande; och så ha nästan alla goda italienska sångare, jag skulle kunna säga också de dåliga, en medfödd dramatisk känsla, som gör att till och med en ganska banal melodi kan göra intryck.

Det var inte blott bland solo-sångarna, som det fanns utmärkta artister bland de kringvandrande sångarna i Cannes. Också kören var väl inövad, och den lilla orkestern ackompanjerade med sina instrumenter rent förtjusande. Den hade både violiner och mandoliner, ja, till och med en harpa, och jag kan aldrig glömma det nästan överjordiska intryck av skönhet, som det gjorde att på morgonen, ännu halvt i slum-

EN SVENSK DRAMATIKER OCH "SVENSKT FOLK"

DET FÅR VÄL I VISS MÅN ANSES SOM ett evenemang, när en ung, hittills okänd svensk dramatiker får framträda på vår nationalscen. Den unge dramatiker är *Ivar Thor Thunberg*, och det är på Intima Teatern, eller som den nu heter "Lilla Dramatiska Teatern", hans skådespel "Svenskt Folk" skall upp som inledningsprogram. Om det blir ett evenemang ur publiksynpunkt, vet man ännu inte, men det är det ur en annan: under en tid, då så ytterst få svenska böcker komma ut och författarne alltså tvungits att tuga, får i alla fall en svensk skribent låna scenens stämma eller stämmor som uttryck för sina tankar.

Ofta när vi läsa om t. ex. vissa av dessa nu så populära amerikanska författares växlande livsöden, kommer det för oss: detta är romantik, *det* har varit ett liv, som måste ge stoff. Ack, samma slags romantik kan ligga bakom mången ung svensk författares verk — men den framstår inte som romantik, därför att den ligger för nära; svälten, umbärandena och alla de andra ingredienserna av det slaget framträda för grällt som det de äro. Thunberg, som nu är ett par och trettio år, känner väl till de ingredienserna. Han har slitit och svultit. Han kom ut i livet — berättar han själv — med den minsta möjliga skolbildning. De senare årens kamp gällde därför inte bara brödet, utan också kunskaper. Ett par år varade för honom den där perioden, då man skriver och skriver, får en och annan bit anbragt någonstädes — men arbetar mest för den säkra skrivbordslådan och den osäkra framtiden. En tid var Thunberg

Ivar Thor Thunberg.

till och med sjöman. Han har vidare, för att lära känna olika sidor av livet, rest som en liten skådespelare i ett landsortssällskap och därunder träffat en hel del intressant folk. Så blev han tidningsman, och ödet, sådant det härskar i välvilja i Södertälje, förde honom till slut fram till posten som huvudredaktör för Södertälje Tidning.

Ungdomen är ett rus, som tyvärr inte går över utan kopparslagare. När man talar med en ung människa, kan man knappast förstå, hur hon skall med alla sina jäsande tankar kunna skapa ett mo-

get, begränsat verk — och talar man med en gammal, förstår man inte, hur hon en gång kunnat skapa ett jäsande, rikt. Thunberg har idéer. Han tror på ett nytt system för världen, han tror på att framför allt kvinnorna skola kunna bidra till att bygga upp det systemet. Skepsis är bra som vägröjare, och vi tvivla ju nu litet var på värdet i det som är, inte sant? — men det är tron som skall bygga upp.

Man skulle kanske, efter dessa små antydningar "vid sidan om" förmoda, att Thunbergs sceniska arbete vore ett sådant där ungdomligt idédrama, där idéerna rusa om varandra formligen utsvultna, i hunger efter handling och ordentliga repliker. Nej, visst inte. Kännare intyga, att det är ett moget, fast timrat arbete, i vilket replikerna bära handlingen med ordentliga vingetag, och vari karaktärerna hos personerna leva med vad de säga. Men detta "vad kännare säga" blir ju en senare historia — en historia efter premiären. I tre år har Thunberg snickrat med sitt drama, säger han — under tre timmar skall det visa sig, hur pass bra byggnadsverket håller.

Thunberg har, under sina teaterår, kommit inte bara skådespelarna, utan också själva repliken in på livet, sådan den föds av sig själv bakom kulisserna. Också intresserar honom replikens konst, och han hoppas ha gjort ett drama, "som inte kan filmas". Hans dramatiska planer gå just nu ännu längre än så och lära röra sig om på en gång "den nya repliken" och "den nya kvinnan".

E. TH.

mern, höra strängspel och sköna människoröster förena sig i musik, som steg upp från den angränsande trädgården i den balsamiska morgonluften. Det var i sanning bättre än alla konserter inomhus.

Hela dagen vandrade min dotter och jag vid stranden och på bergstigarna och mättade oss med all den överväldigande skönheten. Och dock tror jag, att Rivieran har varit ännu härligare förr i världen, innan de rika och förnäma hade erövrat den och överallt byggt sina villor och palats. Samma Villers, som jag citerade, då han skrev om Estrella-bergen, skriver om Cannes: "Språket, som folket talar är trubadureernas språk. Min gamla fiskare är en trubadur; herden, som vaktar fåren likaså. Pschah Di! (Med Gud), hörde jag honom i dag på morgonen, icke ropa, nej säga, sakta för sig själv, och hela hjorden, reste sig tyst och följde honom. Det skedde helt ljudlöst bland olivträd, blommande citronbuskar och gamla gråa stenar".

Denna antika stämning inger Cannes inte längre. Huvudsakligen gör stället intryck av rikedom och lyx, varför man inte heller kan trivas där länge, eftersom intet är så karaktärslost som elegans och lyx.

Men till att börja med blev man liksom överväldigad av detta stora överflöd, isynnerhet av den enastående blomsterprakten. Den rika Parisersfrun, som min dotter kände, hade flyttat ned till sin villa i Cannes, där hon bodde med sin son. Unge Gunnar Wennerberg var deras ständige gäst, och för tillfället uppehöll sig också prins Eugen i deras hem. Vi voro ganska ofta bjudna till familjen, där det härskade överflöd på allt materiellt gott.

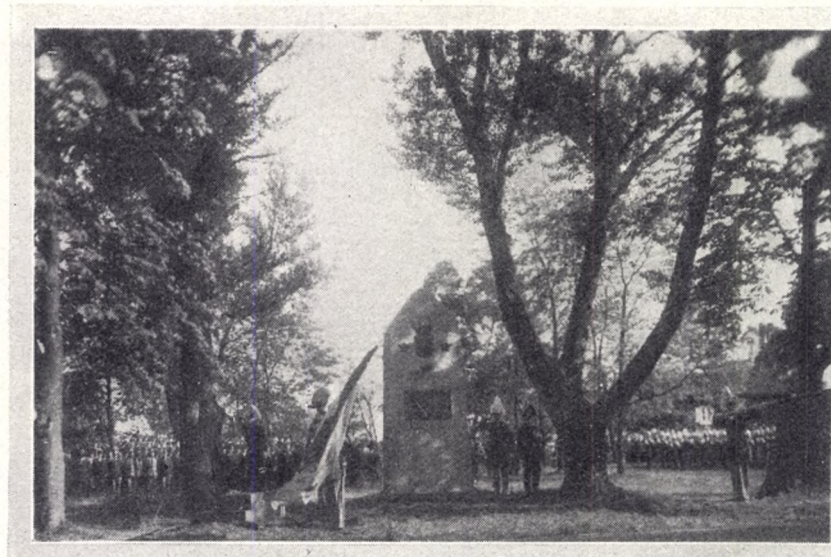
Den andliga spisen var däremot inte så särdeles stärkande. Villan låg skinande vit nära landsvägen, som går längs havet. Antingen man såg över havet eller in emot land, darrade allt som ögat mötte i bländande ljus, vari färgen nästan förbleknade. I trädgården stodo de ståtliga palmerna, monumentala och orörliga, och blomsterrabatterna hade också en ornamentalt prägel, som gav hela anläggningen en tropisk karaktär, denna underliga blandning av hetta och känslolöshet. Ibland uppförde vi oss nog inte så alldeles "comme-il-faut". Vi tröttnade på att alltid tala franska med våra egna landsmän, vilket vi voro tvungna att göra, då det ansågs som i hög grad opassande om vi växlade ett par ord oss emellan på vårt eget språk. Då kunde det hända att vi "smeto", — prins Eugen och Wennerberg, Ellen och jag, och togo vår tillflykt till en stor äng, ett

stycke borta från Cannes, där gräset stod högt, och rosorna blommade i vilt överdåd, och däri vi kunde prata och skratta på ren svenska.

En gång bjöd prins Eugen sitt fransyska värdfolk, Wennerberg och oss på en tur till Monte Carlo. Det var en strålande dag, och uppe från höjden, där hertigens av Monaco slott ligger, sågo vi delfinerna tumla i långa bågar över de ljusa böljorna. Sluttnin-garna voro bevoxna med ett sådant överflöd av blommor, röda oleandrar och rosor och purpurfärgade nejlikor, att prins Eugen sade med en suck: "Jag tycker här är allt för många blommor!" Det skulle gå långt, för att han, vars stora passion just är blommor, skulle kunna få för mycket av dem.

I Monte Carlo besökte vi spelsalarna, och jag fick där se denna besynnerliga ras, som kallas spelare. Många av dem voro nog tillfälliga gäster och liksom vi drivna av nyfikenhet till detta konstiga skådespel. Men de, som voro stamgäster på stället, voro inte angenäma att skåda. Deras ansikten uttryckte egentligen blott rovlystnad. Varje muskel var spänd, och ögonen stirrade framför sig i ångest och förväntan. En ung man jag tror han var engelsman eller amerikan, hade en sagolik tur. Han spelade "trente-et-quarante" och var omgiven av guldhögar, som ständigt växte och växte. Han vann oupphörligt, och medan svetten lackade om honom, skrapade han guldpennningarna till sig och ordnade dem i högar, som sädesskylar på en åker. Jag förstår inte hur det går till att somliga människor ha ständig tur, varemot andra aldrig vinna något, oaktat all vana och ihärlighet. Man talade om för

(Forts. sid. 861.)

Avtäckningen av Livregementets grenadjärers minnessten å Sanna-hed. Eric Sjöqvist foto.

NYHETER INOM IDUNS HUSHÅLLSAVDELNING

Idun öppnar i oktober provkök och huslig rådfrågningsbyrå.

DET SKALL SÄKERT GLÄDJA VÅRA läsarinor att höra, att Iduns husligt-praktiska avdelning från och med den första oktober skall redigeras av fru *Ida Högstedt*.

Våra husmödrar och andra husligt intresserade skulle säkert icke lätt kunna få en bättre vägledare än fru Högstedt, som förenar hela husmoderns kärlek till ämnet — det må gälla det goda receptet, det nya uppslaget o. s. v. — med fack-kvinnans insikter.

Fru Högstedt skall också på ett mera personligt och direkt sätt bistå våra läsarinor med råd, när de så önska. Från den 1 okt. kommer fru Högstedt att varje tisdag kl. 11,30—2,30 tjänstgöra som våra läsarinors speciella konsulent, i det hon då, vid de rådfrågandes personliga besök på redaktionen eller per telefon, skall besvara frågor i praktiska och framför allt husliga angelägenheter. Även våra läsare utanför Stockholm skola

Ida Högstedt.

kunna tillgodogöra sig hennes erfarenheter, i det att fru Högstedt kommer att i vår frågo- och svarsavdelning besvara liknande frågor, som insänts skriftligt.

Slutligen ännu en stor nyhet: i början av oktober öppnas i våra lokaler, Mästersamuelsgatan 45, ett

IDUNS PROVKÖK.

I detta skola under fru Högsteds ledning allehanda nyheter på det husliga området:

Fru Ida Högstedt förestår båda och redigerar Iduns hushållssida.

recept, olika slags hjälpmedel, såsom bakmedel etc. etc., utprovas, och ett gott betyg från Iduns provkök skall bli den bästa garantien för en sådan nyhets värde. Det nya provköket blir elektriskt. Vi tro, att detta kommer att bli av särskilt värde under en tid, då tanken på kökets elektrifiering tränger allt mer genom. Bl. a. tecken på hur aktuell kökets elektrifiering är eller kommer att bli kan nämnas, att på initiativ av Sveriges Husmödersföreningars Riksförbund vattenfallsstyrelsen ämnar tillsätta en särskild kvinnlig konsulent på området.

Vi våga uttala den förvissningen, att alla dessa nyheter skola bli till glädje och gagn för våra läsarinor i en tid, då så mycket på det husliga området med eller mot vår vilja förändras och då en husmor mer än någonsin behöver råd och vägledning av en sakkunnig expert.

DEN STORA MIDDAGSSÄSONGEN HAR inte börjat än — det blir först fram i oktober — men höstens sällskapsliv tar så småningom fart och det går mest i kräftans och bridgens tecken. De

KRÄFTSEXOR OCH BRIDGESUPÉER

För den som är något händig med penna och pensel kan det vara ett nöje att hitta på lustiga placeringskort vid en liten tillställning. Till en jul- eller nyårsmiddag t. ex. då man helst ordnar bordet i julfärgerna rött och grönt, målar man en tomtensise i rött och vitt, en grön julklocka i rött sidenband eller annat julembem, vid en kräftsupé

Fröken Gwendoline Svensson.

läckra skaldjuren — som det nu en gång obligatoriskt skall heta i varje kräftkåseri på höstsidan — lysa inte bara i kokt skick i hallar och butiker. De fånga också ögat i skickliga efterapningar i marzipan eller chokladfylld papp och i pappershandlarens fönster dominera de på pappersservetter, menyer och placeringskort.

Placeringskort börja för resten bli en riktigt stor artikel, berättar fröken bakom disken i en pappershandel, medan jag bläddrar efter några kort till en dambridge. Och det finns verkligen otroligt mycket att välja på i denna lilla genre. Läckra svarta silhuetter av rocochoherdinnor och dito herdar, som sirligt buga och bjuda buketter, Biedermeierfröknar som spela på spinett, höstens druvor och rodnande äpplen, spelkort i tusen variationer till bridgepartier, harar, automobiler, jägare och orangeblommor och påskliljor, hundratals kort både för den söta smaken och för den humoristiska. Konstnärerna börja intressera sig även för detta lilla efemära kort, som dock med en lustig vers eller rolig anspelning kan bli ett litet souvenir, och i högen hittar man några käcka färgglada ungdomar ritade av Aina Stenbergs hand. Men annars tycks det mest vara Tyskland och Frankrike som producera dessa små lyxföremål.

Direktör
Moritz Kanalgeruch

Löjtnant
Jim-Harry Edwardson-Sabel.

nu på hösten en kräftbild i stil med den här avbildade, som i rött och vitt ser helt komisk ut, vid en dopmiddag ett spädbarn med nappar och andra tillbehör o. s. v. Eller om ni är skicklig i att föra saxen, klipp en näpen eller burlesk silhuett, gumma den lätt fast vid vid kartong, och Ni har en liten apart sak på ett middagsbord. Något som också är både roligt och tacksamt är att duka bord, när smättingarna skola ha barnbjudning. Medlen kunna — och böra — vara nog så enkla: kulörta bilder ur någon sagbok eller barntidning, pappersdockor ell. dyl., men med en liten uddig vers eller anspelning bruka de roa hjärtligt både ungherrskapet och den som arrangerar de hemgjorda bordsprydnaderna. På julbjudningar lägger man allra helst vid de yngre gästernas kuvert ätbara "souvenirs": bruna pepparkaksgrisar, Nisse-Nasse o. s. v. But that's another story, som Kipling säger.

KLÖVERNIO.

Iduns kvinnliga akademi

anhåller att våra läsare ville inkomma med förslag till pristagare för 1921 med angivande av någon svensk kvinna, som kan anses berättigad till hederspriset 1,000 kronor för belönande eller främjande av någon förtjänstfull kvinnlig gärning.

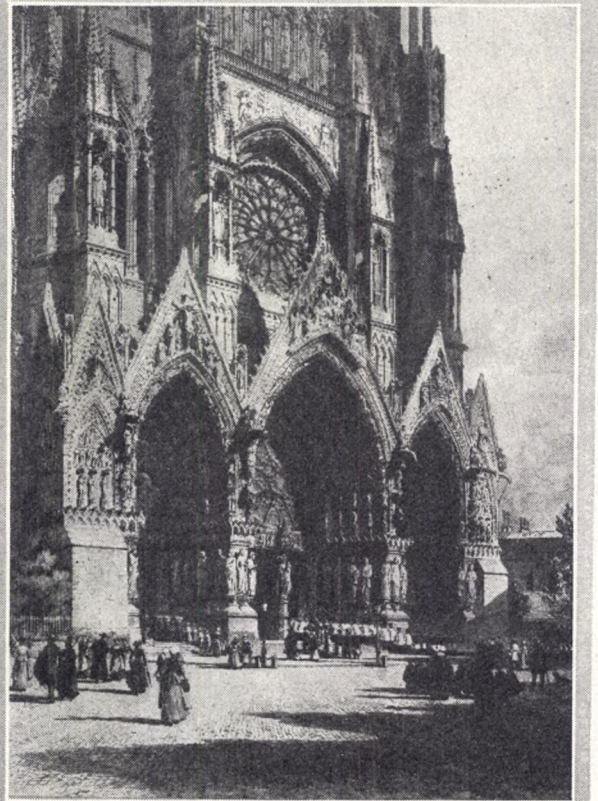
Respektive förslagsställare torde så utförligt som möjligt motivera sina förslag samt underteckna dem med sina fullständiga namn och adresser. Förslagen torde insändas till akademiens sekreterare, doktor *Karolina Widerström*, Gamla Kungsholmsbrogatan 19, Stockholm, ju förr dess hellre, men senast före utgången av oktober månad.

Stiftsfröken Ignatia Bildarspore

UR EN BERÖMD ETSARES VERK

"En framtidsbild", sign. 1881. Motiv från Uppsala.

En gata i Sevilla.

Domkyrkan i Reims.

Festdagens morgon.

Darwins arbetsrum.

NESTORN BLAND VÅRA GRAFIKER, AXEL Herman Hägg, har avlidit i Southsea, England, nära 86 år gammal.

Hägg var även arkitekt, och det var även i någon mån arkitekten, som förde etsarens hand i hans utmärkta etsningar, där det konstruktiva och monumentala draget framträder i hög grad. Betecknande

för arkitekten hos etsaren var det ju också, att det framför allt var katedraler och andra monumentala byggnadsverk, som fängslade honom. Vårt Nationalmuseum, som anordnat en minnesutställning över den bortgångne, äger ett stort antal etsningar med dylika motiv: där är spanska och franska katedraler och kyrkointeriörer, romantiska stadsbilder etc.

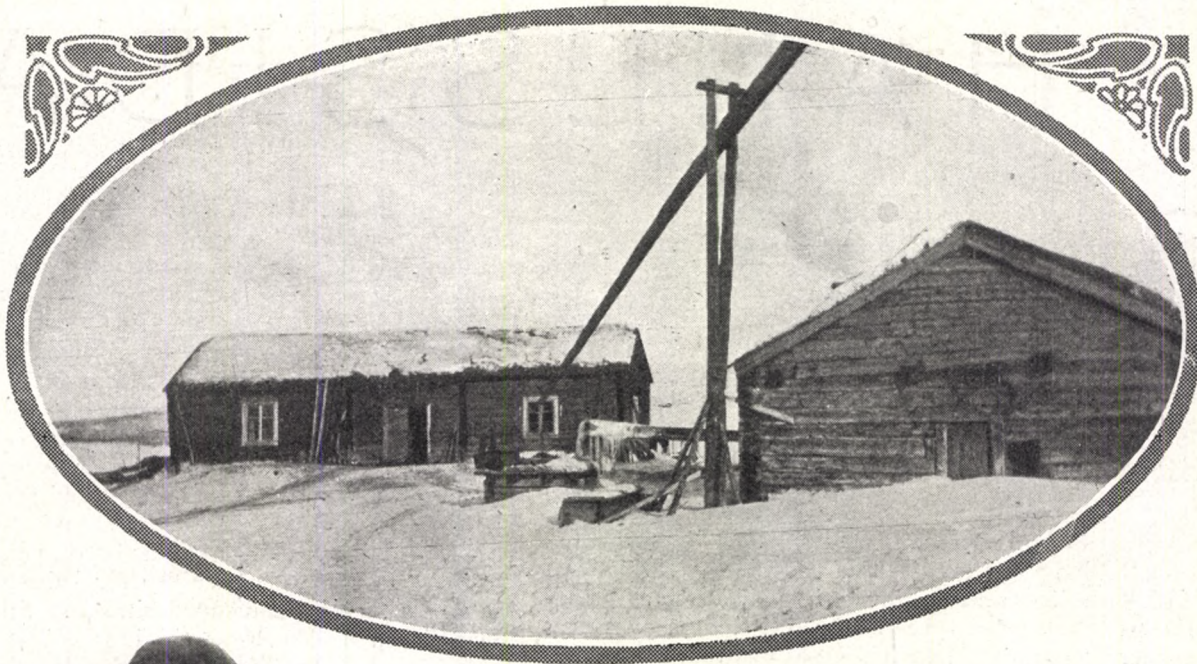
Några av de här reproducerade etsningarna visa svenska motiv. Svenska — men så romantiskt uppfattade och samtidigt återgivna med hela arkitekten-etsarens noggrannhet.

Axel Herman Hägg.

EN JULKLAPP TILL NORRBOTTENS BARN

En typisk finnbygdsgård.

Ett litet vildmarksbarn.

Aftonbön i arbetsstugan.

*Sveriges nordligaste hem — Kuinovuopis fjällstuga
30 mil ovan polcirkeln.*

Ett hem i Norrbottens ödemark.

NU KOMMA SNART DE LÅNGA HÖSTKVÄL-larna, då det är så hemtrevligt att samlas kring lampan för att sy och prata. Julen hägrar ännu så långt borta, men tänk om vi ändå redan nu, skulle ta sikte på den och mitt i astrarnas och kräftornas tid börja tala om julklappar. Våra läsare i det nordligaste Sevrige ha redan tillsänt oss skildringar, som delvis också tryckts i spalterna, från "våra egna krigsbarns" liv däruppe i Norrbottens vildmarker. Och så ha de indirekt bidragit till det förslag Idun nu vill framlägga för sina många läsare, allt från Ystad upp till Haparanda.

Vilja Iduns läsare sända småttingarna däruppe ovan
(Forts. sid. 86o.)

- Steinway & Sons -
Lundholms
Pianomagasin

Stockholm
Jakobsbergsgatan 39
Göteborg Malmö

Med mal, kakerlackor, vägghyra, flugor och andra dylika insekter finnes intet bättre utrottningsmedel än

Kammerjäger.

Finnes i askar å kr. 0:80 och 1:50 i alla färg- och kemikalieaffärer samt hos ensamimportörerna
AKTIEBOLAGET EUG. WINGARD,
Malmö.

BÄSTA RENGÖRINGSMEDEL

TEKNISKA FABRIKEN NITOR A.-B.

Högbergsgatan 11, Stockholm.

AMATÖRKAMEROR

Fredsutförande. Olika världs-fabrikat
MATERIAL OCH TILLBEHÖR
för fack- & amatörfotografer.
AKTIEBOLAGET ARTO,
Malmö.
SÖDRA FÖSTADSGATAN 2.
Rikst. 52 76 och 56 22.
Illustrerad katalog kostnadsfritt.

Hastabergsvalser

av Chr. Wallroth är utkommen i ny upplaga. Pris kr. 2:—, Expedieras mot postförskott från
A.-B. Bronellska Bokhandeln,
FILIPSTAD.

SPRINGMADRASSER

Nutidens populäraste Resärmadrass. Ytterst billig. Begär vår senaste prislista. Obs! Stor prisnedsättning.
A.-B. Skandinaviska Sängresårfabriken
Tel. 344. Karlstad. Tel. 344.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
FORORDAS AV LAKARE
"Vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet."
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Porträtt till dagskrönikan.

Agnes Berglöf.

DIREKTIONEN FÖR KUNGLIGA GYMNAS-tiska Centralinstitutet har i dagarna utökats med en ny medlem, fru Agnes Berglöf, som blir den första kvinnan i nämnda styrelse. Förra året ingick föreningen G. C. I., som består av kvinnliga gymnaster utexaminerade från Centralinstitutet, till direktionen med begäran om tillsättande av kvinnliga direktionsmedlemmar, men skrivelsen ledde ej till någon åtgärd. Då värdjade föreningen i december 1920 till Kungl. Maj:t och har redan nu, efter endast tre kvarts år, glädjen att se sin önskan uppfylld. En önskan så mycket mer berättigad som antalet kvinnliga elever vid institutet är i det närmaste lika stort som antalet manliga lärjungar.

Fru Berglöf, som nu skall representera de kvinnliga intressena i den fem medlemmar starka direktionen, är född Steffenburg och utexaminerades från institutet 1895. Hon praktiserade sedan i Florens till 1912, då hon gifte sig med justitierådet Anshelm Berglöf.

Sedan dess har fru Berglöf dragit sig tillbaka från det praktiska utövandet av sitt yrke men har i stället ivrigt verkat för att främja sina kvinnliga yrkeskamraters intressen och syften.

ker och överslagna med ½—1 dcl. smält smör, och 1 dcl. vatten och formen sedan insatt i god ugnsvärme.)

Torsdag.

Frukost: Löskokta ägg, makaroner med ost; smör, bröd, kaffe eller te. — *Middag:* Vitkålsoppa med frikadeller; äppleplättar.

Freitag.

Frukost: Kokt falukorv med riven pepparrot och potatis, smör, bröd, kaffe eller te. — *Middag:* Stekta rödspottor med potatissallad; bomullsgrot med sylt.

Lördag.

Frukost: "Östgötasil" med nykokt potatis; smör, bröd, marmelad, kaffe eller te. — *Middag:* Pudding med kött och ris (rester av fårsteken); färsk fruktsoppa.

RECEPT:

Vegetarisk blomkålssoppa. — I stort eller 2 medelstora blomkålshuvud, 1 purjolök, 2 lit. vatten, 2 msk. smör, 4 msk. mjöl, salt, socker, vitpeppar, 1 dcl. grädd.

Blomkålen ansas, delas i klyftor och får ligga i ättiksblandat vatten ½ tim. (1 msk. ättika, 1 lit. vatten). Den avsköljes, några av de vackraste klyftorna fräntagas (för särskild kokning att lägga i sopp-skålen) och påsättes tillika med purjolöken i vatten, tillsatt med salt, att koka mjuk. Blomkålen jämte purjon passeras, och allt spadet tillvaratages sorgfälligt. Smör och mjöl fräsas, det passerade tillsättes och under fortfarande vispning påspädes blomkålsspadet. Soppa avsmakas och får koka 5 min., då den avredes med äggulan, utvispad med grädden, och de särskilt kokta blomkålsklyftorna iläggas.

Ris à la Hartmansdorff med päron (för 6 pers.). 1¼ dcl. risgryn, ½ lit. vatten, 1 lit. mjölk, 2 msk. strösocker, 1 tsk. vaniljsocker (2—3 msk. punsch),

Tänk på Blomsterfonden!

Watzins & Watzins

Svavelhårvatten & Svavelpomada
förlänar en yppig hårväxt samt äro de effektivaste medel mot mjäll, hudutslag och vissa ekzem.

Uppfinnaren av Watzins Svavelhårvatten och Watzins Svavelpomada med sin familj, varav sanningen om dessa preparaters goda verkningar bevisas.

Att här av mig fotograferade personer tillhöra förenämnda familj samt att deras hår är äkta och naturligt intygas.
Stockholm den 6 Dec. 1920.

Silbe Hamberg
Fotograf, Barnhusgatan 6

Tillverkare:
HENRIK GAHNS AKTIEBOLAG, UPSALA.
Kungl. Hovleverantör.

Det kan aldrig nog påpekas att

ARBOGA-Fabrikens högsta märke är af all margarin den förnämsta.

88,000 personer

ha skriftligen i en petition till Kungl. Maj:t intygat att Lazarol och Lazarin äro ett par utmärkta anticeptica och läkemedel.

Har Ni tänkt på, vad detta betyder? — Det måste betyda, att för alla dessa människor Lazarol och Lazarin visat sig vara till sann nytta och hjälp; att de verkligen besitta de egenskaper, som göra dem oumbärliga vid sårbehandling: förmåga att hastigt kunna läka sår och lindra smärtor. — Och det är dessa egenskaper, som allt framgent skola giva Lazarol och Lazarin deras bestämda plats i varje välordnat hem där en förständig husmor styr.

Lazarol och Lazarin

"Läka sår och lindra smärtor."

Gyllenhammars

UNDERBARA
HAVRE-MUST
Ger hälsa och krafter.
För äldre, vuxna och barn.

Den kända hemkonsulenten **THORA HOLM** säger efter avprovnigen av de olika margarinmärkena följande:
" — — — av vilka särskilt

SVEA VÄXT

margarin framträtt såsom mest lika natursmöret".

Ingen fruktmat är mer givande
vare sig ensam eller i sammansättningar än
JAMAICA-BANANER.
Recept fås gratis hos
THE BANANA COMPANY A.-B., Norrlandsg. 16, Stockholm

VICTORIAS LAVENDEL TVÅL

FÖRNÄMSTA I SVERIGE

¼ dcl. tjock gräde, 7 blad gelatin. — *Päronkompott:* 1½ lit. päron, 1 dcl. socker, 3 dcl. vatten, 3—4 msk. röd saft.

Grynen skällas och få koka i vattnet och mjölken tills de äro mjuka. När gröten, som bör vara tämligen tjock, kallnat, iblandas socker, vaniljsocker och punsch, varefter den till tjockt skum slagna grädden nedröres, samt sedan det i ½ dcl. hett vatten smälta gelatinet försiktigt iblandas. Massan slås i form, får stelna på svalt ställe och uppstjälpes. Den garneras med de i sockerlagen kokta päronen. Lagen har förut tillsatts med röd saft.

Kål- och köttfärstimbäl (för 6—8 pers.). 4 hg. malet oxkött, i hg. dito fläskkött, 1 ägg, 4 msk. mjöl, 2½—3 dcl. gräddmjöl, salt, vitpeppar, 1 medelstort vitkålshuvud.

Vitkålshuvudet sönderdelas i så hela blad som möjligt, vilka lätt förvällas i saltat vatten. — Av de övriga ingredienserna beredes en ganska lös färs, som väl arbetas. En stor brödforn eller annan lämplig form smörjes och beklädes med dubbla kålblad. Hälften av färsen ilägges, därpå kommer ett lager kålblad och så åter färs. Även lägges ett tjockt lager kål. Över formen lägges ett grytlock, varefter den insättes i vattenbad i ugn och får koka omkr. 1½ tim. Timbalen uppstjälpes; den sås som samlat sig i formen avredes med litet smör, mjöl och buljong (eller vatten), eller ock användes såsen oavredd som den är.

Applepotatis. De till fläsket stekta äpplena utgöras av tunnt skivade råa äpplen, vilka långsamt få steka bredvid fläsket i panna eller också mjukstekas efteråt i fläskflottet. Fläsket upplägges i mitten med äppleskivorna, vilka böra vara något sönderfallna samt potatisen omkring.

Enkel päronkaka. för 6 pers.) — 1 lit. päron, 2—3 msk. socker. *Smet:* 1 msk. smör, 1 msk. växtmargarin (tillsammans 60 gr.), 1¼ dcl. mjöl, ½ lit. mjölk, 1 msk. socker, 2—3 ägg, ½ rivet citronskal.

Päronen skalas, skivas i tunna små bitar, vilka nedvarvas med sockret. — Smör, växtmargarin och mjöl fräsas, mjölken påspädes småningom under vispning, och smeten får koka några minuter. När den något avsvulnat, tillsätts äggen ett i sänder, sockret och citronskalet samt de insockrade päronskivorna. Smeten slås genast i en dubbelsmord, stor stekpanna, d. v. s. i msk. smör eller växtmargarin sammanröres med 1½ msk. mjöl och härmed bestrykes panna, varefter den tjockt beströs med stöbröd. Kakan gräddas i god ugnsvärme omkr. 45 min. Uppstjälpes på fat och översockras.

Potatispuré med tomat är vanlig potatispuré tillsatt med det finskurna köttet av 2 mogna tomater. (Ingen enda kärna får medfölja!)

"Östgötasil". 1 stor fet islandssill, 2 hårdkokta ägg 50 gr. smör, 50 gr. växtmargarin, ½ msk. dill, 1 msk. tjock gräde. — Sillen flås, rensas, fläkes och vattenlägges dagen före den skall användas. Den inklappas i en fiskduk, och alla ben borttagas noga. Den skäres i fina strimlor och blandas sedan med de hackade äggen, persiljan och dillen samt det sammanfrästa smöret och växtmargarinet. Upplägges högt och garneras med grädden, vispad till skum, vilken bredes i sänder över det hela. Grädden beströs med dill eller persilja. Serveras med nykokt potatis. — *Ann.* Grädden kan uteslutas.

(Forts. fr. sid. 857.)

polcirkeln, som nu gå en svår och bister vinter till mötes, en julklapp, som ej behöver bli dyr men som bara kräver några arbetskvällar, litet besvär och några vänliga tankar? Klädförrådet i de norrbottniska arbetsstugorna är så gott som länsat, rapporterar man norrifrån. Det behövs förstärkning. Betänk att där är vintern 35 grader C., ibland mera, och den är lång, mycket lång. Barnen i arbetsstugorna behöva varma underkläder — gärna av röd eller blå flanell, och helst enkla, utan onödigt krimskrans, — strumpor, klänningar, livstycken, ylletröjor, kappor, mössor, vantar. Huvudsaken är, att det blir solida enkla plagg, som skydda mot den skarpa kolden. Om varje familj, där Idun läses, sände bara ett hemgjort plagg — ja, då skulle alla

**A.B. FÖRENADE
PIANO- & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG.**

Flyglar, Pianon, Orglar från landets förnämsta fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 23, Göteborg: Arkaden, Malmö: Österg. 28, Norrköping: Drottninggat. 16, Gävle: N:a Kungsg. 25.

Överträffar
i såväl kvalitet
som prisbillighet.

**RUMFORD
BAKING
POWDER**

**Tvätta
med
LANGE'S SÄPPULVER**

KEX KEX KEX KEX KEX KEX
Ärade Husmödrar!
KEX KEX KEX KEX KEX KEX
Prova
**Svenska Kexfabriks
Aktiebolagets, Märsta,**
KEX KEX KEX KEX KEX KEX
Varu- Märke
KEX KEX KEX KEX KEX KEX
Örnen
utmärkta kex, biseuits, kaffebröds-
blandningar från 5 till 10 kr. per
kg., Wafers (Rån) från 6.50 pr kg.
Märstaskorpor, etc.
KEX KEX KEX KEX KEX KEX
Bästa ersättning för smöbröd.
Finnes hos varje välorterad hand-
lande i landet.
KEX KEX KEX KEX KEX KEX

**Colman's
Mustard**

Engelsk senap
i pulver.
Röres ut i kallt
vatten med tilt-
sats av socker
(ev. även salt)
efter smak.

**OBS! DEN GAMLA VÄLKÄNDA
BRANDGULA ETIKETTEN**

Repr.: GUST. F. BRATT & Co., Göteborg

Ferrin

Bästa Järnmedel,
utmärkt stärkande.
Föreskrives av läkare.
Erhålles å alla apotek.

Regina

Förnämsta märke för
vantar och
strumpor.

Finnes i varje
välsorterad manu-
faktur-, tricot- och
kortvaruauffär.

Solo-Kaffe

från

Aktiebolaget Malmö Kaffekompani

är det bästa

Java-Kaffe

Billiga o. bra äro Sveriges Urmakares A.-B:s äkta VIKING-Väckarur

Förnicklat fodral med mässingsboten. Stort mäsingsverk. Kraftig väckning. Säljas under garanti av alla **Urmakare.**

FABRIK 46 IDOL GISLAVED

-Alltid lika fraiche och ungdomlig-
Ja, creme amoreuse o' Jabots övriga
skönhetsmedel ha en förunderlig
verkan.
Även direkt från fabriken.

GUMMANS Tvättpulver

-de ä'
ändå de'
bästa.

Norrbottnens småtingar käckt kunna trotsa vinterkylan. Vi hoppas att tidningens uppmärksamhet skall omfattas med varmt intresse och välvilja och övergå nu till några praktiska anvisningar.

Då våra läsarinor börja att sy dessa klädesplagg böra de tänka på att göra dem starka, enkla och varma och också komma ihåg att barnen i dessa nordliga trakter äro relativt småväxta. En 11-åring i Norrbotten är i kroppslängd ungefär som en 9-åring i Mellansverige. Det gäller att ta itu med arbetet snart så att det är lyckligen avslutat innan julklappsarbetet för den egna familjen och julstöket kommer. Alla julklappar till barnen i det nordligaste Sverige måste vara redaktionen tillhanda *senast den 1 december*, för att kunna nå fram till bestämmelseorten till jul. Fru Julia Svedelius, den nitiske förkämpan för arbetsstugerörelsen i Norrbotten, har välvilligt lovat sitt bistånd så att gåvorna bli rättvist fördelade, när de genom Iduns försorg blivit skickade upp till Norrbotten. Vill någon, som ej har tid eller tillfälle att sy eller sticka, sända pengar, mottagas naturligtvis dessa med största tacksamhet och redovisas i tidningen. Och skulle en liten godhjärtad pojke eller flicka ha lust att glädja en kamrat uppe i de snöiga, ödsliga vidderna med en leksak, kanske en hemgjord docka, en liten träslöjdssak el. dyl., så välkomna också med sådant!

Alla försändelser, avsedda för Norrbottens barn, torde förses med påskrift: *Idunläsarnas julklapp till Norrbottens barn* och insändas till *Iduns Redaktion, Stockholm*, ju förr dess helle och, som sagt, *senast* vara oss tillhanda *1 dec. 1921*. Och nu raskt till verket!

MINA LEVNADSMINNEN.

(Forts. fr. sid. 854.)

mig, att det fanns personer, som bodde nära Monte Carlo och som levde av den lilla vinsten, de varje dag hämtade sig i spelsalen. Den uppgick sällan till mera än tio à femton francs, men var tillräcklig för dem att föra ett angenämt liv. Något enformigt bör dock deras "arbete" ha förefallit i längden!

Bredvid de många målade och sminkade damer, som vågade stora summor på ruletten, såg man också gamla häxansikten, som lutade sig över spelborden. Jag kommer särskilt ihåg en gammal dam med vaxgul färg och livlösa, stirrande ögon, som vann flera ganska stora sedlar, vilka croupieren stack till henne med den långa gaffel, varmed papperspengarna serveras. Hon grep dem och stoppade dem i den ridikyl, hon bar på armen, varefter hon avlägsnade sig, medan hennes käkar ständigt rörde sig, som om hon pratade med sig själv. Emellertid lär det ju vara det svåra att sluta att spela, när det går som bäst. Man säger, att ju mera en person vinner, desto mera vill han vinna, och så spelar ha nså länge, att han icke endast förlorar allt, han har vunnit, utan fullständigt har ruinerat sig själv. Man hör många underliga berättelser om människor, som från rakt ingenting plötsligen ha sett sig många underliga berättelser om människor som från rakt ingenting plötsligen ha sett sig som herrar till millioner, och som på samma dag, som de ha vunnit dessa oväntade summor, återigen ha spelat bort dem, och vid solnedgången stått som tiggare.

I spelsalarna får man inte tala högt, och det är en egen ohygglig atmosfär därinne, medan man endast hör klangen av pengarna, som kastas över spelborden, och ruletternas snurrande. Det obehagligaste är dock croupierernas utseende. Dessa stackars människor, vars uppgift det blott är att passa spelet och vara vittne till de spelandes mer eller mindre dolda passion, få ett rent omänskligt uttryck, eller rättare, de ha intet uttryck alls utan se ut som uppstaplade vaxfigurer, där de stå eller sitta stela och orörliga och ropa ut sitt: "Faites

F. PAULI'S
(ägg) Tvål

Ovicula

är genom sin fina sammansättning, speciellt äggämnet, just en tvål för känslig hud

Vår mycket omtyckta "3/4 kg. ask"

Choklad endast
Konfekt 5 kr.
Marmelad per ask

till landsorten fraktfritt 5:80 kr. pr. ask rekommenderas.
PERCY F. LUCK & Co.

När modern icke själv

kan amma sitt barn, såväl som vid avvänjandet, är

NESTLÉ'S BARNMJÖL

den bästa ersättningen för modersmjölken. Detta mjölkpulver av bästa Schweizermjolk är i bruket billigt, mycket enkelt att tillreda, förorsakar inga svårigheter vid smältningen, smakar gott och förtäres därför gärna av barnen.

Agava
EXTRA VÄXT
Margarin
A. S. AGRA MARGARINFABRIK, STOCKHOLM

778 Böcker à 75 öre

av bl. a. ERNST AHLGREN, ANGERED-STRANDBERG, ANNA BRANTING, FREDRIKA BREMER, SOPHIE ELKAN, ELLEN KEY, SELMA LAGERLÖF, ANNA WAHLENBERG, ELIN WÄGNER m. fl.

Begär gratiskatalog från

HJALMAR ELGERS BOKHANDELS A.-B.
Postadr.: ELGERS STOCKHOLM Tgmadr.: BOKELGER

Plantera blomsterlökar nu!

Låt oss sända vår katalog och utförlig kulturanvisning.

A.-B. L. DÆHNFELDTS FRÖHANDEL
HÄLSINGBORG

Rydbergs Blandning

Detta kaffe rekommenderas
särskilt för god och fyllig arom.

PERCY F. LUCK & Co.

votre jeu" och "Rien ne va plus". De äro hem-ska att skåda. — Själv spelade jag inte, kanske av den enkla anledningen, att jag inte hade något att sätta in, men jag tillstår, att det var med en viss spänning jag deltog i resultatet av mitt sällskaps försök på hasardbordet, och jag förstår, att om man skulle ge vika för frestelsen och våga sig ut på detta Fortunas upprörda haf, skulle man ganska lätt kunna drunkna i det. Emellertid hände det lyckligtvis inte, att någon av mina reskamrater varken vann eller tappade, utan de gingo ungefär lika förmögna från spelsalen, som de hade kommit.

Förresten utvecklades en oerhörd lyx och prakt överallt i Monte Carlo. Ekipagerna voro så eleganta, damerna så översållade med diamanter och pärlor, att man slutligen kände äckel för alltihop. I det hela skulle jag aldrig kunna leva länge på Rivieran. Trots den paradiska naturen känner man livet tomt, eftersom man ser så litet av folkets liv. De rika och mäktiga ha liksom skansat till sig hela den sköna kuststräckan, och man har en känsla av andlig domning, som om all denna blomdoft och färgprakt i längden inverkade avmattande på ens själ. Det tycks nästan, som om himlen skulle ha samma mening, ty ibland uppstår en underbar katastrof mitt i all denna paradiska ljuvlighet. Det är när "mistralen" kommer, öken vinden, stormen, som brusar fram över havet och kastar sig med dånande vildhet över trädgårdar och lunder, över människor och djur med härskri av raseri.

Först listar den sig som en mörk strimma över havets horisont, svingar fram med mäktiga vingslag och lyfter sig slutligen i hela sitt välde. Ingen annan storm kan mäta sig med mistralen, när den kommer till vredesutbrott.

(Forts.)

Kvällar på parkett.

DE HA EJ MIST SIN TJUSNING, DE GAMLA goda wienoperetterna — de äro rent ut sagt betydligt mera ungdomsfriska än dansoperetterna från det senaste decennierna, med deras ingivelsefärdiga musik och barnsliga text. Oscarsteatern har funnit detsamma och därför hämtat upp ur arkivet Millöckers "Tiggargudenten", satt upp den på nytt och fört fram den med sina bästa förmågor. Resultatet blev också i allo gott. Hrr *Ottoson* och *Niska* bragte redan med den flott och röstvackert sjungna inledningsduetten premiärpubliken i stämning och dramatiskt voro de så livliga och kända, att de verkliga polska studenterna oförbehållsamt skulle ge dem medborgarrätt vid sitt universitet. De båda utfattiga adelsfröknarna, den svärmiska Laura och den permanent hungrande Bronislaw, hade utmärkta representanter i den nya danska stjärnan fru *Julie Winding* och fröken *Naima Wifstrand*. Den förstnämndas sångprestation blev ett evenemang för Oscarsteatern. Fru W. äger nämligen en stark och välklingande sopran och hennes sångföredrag präglas av nobless och omsorgsfull skolning. Så frisk och konstnärlig sång äro vi ej bortskämda med på vår operettscen. Fröken Wifstrand betonar lustigt Bronislawas aldrig stillade aptit, och hungervisan sjunger hon med en åskådighet, som framkallar gastronomiska hallucinationer.

Herr *Ringwalls* Ollendorff och fru *Roves* änkegravinna bygga sin komik på de gamla traditionerna, dessa som en gång skapade operettens rykte och som visa sig bärkraftiga ännu i dag.

Kostymprakt och en stilfull balett i tredje akten fullbordade det angenäma intrycket av repisen.

Folkteatern öppnade säsongen med ett svenskt folkklustspel, "Vagnmakarns frieri", av Hjalmar Peters, en av teaterns främsta skådespelare, välkänd bl. a. från Skansens friluftsteater, där hans framställning av luffaren-studenten i Tor Hedbergs "Karlavagnen" var en prestation av högt värde.

Som lustspelsförfattare utvecklar hr Peters en rätt grovkornig komik och är onödigt bred i detaljerna. Den konstruerade fabeln hade krävt ett betydligt snabbare händelseförlopp för att göra onaturen mindre märkbar. Tredje akten räddar emellertid åtskilligt genom sin omedelbara humor, ej minst tack vare författarens goda spel i vagnmakarens roll. Fru *Peters* som det hederliga tidningsbudet *Augusta Lohman* räddar sig någorlunda undan överdrifternas blindskär, ehuru rollen mer än en gång tangerar revygycklet. Hr *Carl Ericson* är illusorisk som den stockholmske brevbarförmannen och fru *Agda Helin* lyser upp scenen med sin fägring. Men cabaretvisan rår hon inte med. Föredraget saknar pi-

WITT'S ORD

OM LILLE OLLES RESA

2. DEN SVARTA PUNKTEN.

Mamma sa, skynda dej Olle, nu går tåget om en kvart, vi är sena. Mamma och pappa och gulvernangten som jag *hatar* och kallar tant, och farbror Lars voro i bilen. Men o ve!

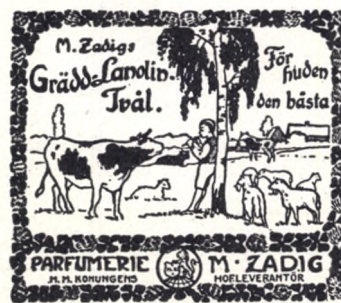
Det var ett hål mitt på min strumpa. Och vad göra. Då tänkte jag på afererna och sprang upp och smorde på Viking för den är svart som strumpor och smetar aldrig.

Kommer du aldrig, sa tant. Jag kommer nog. Och vi reste. På morgonen på hotellet kom det fram för jag glömde det. Vad har du på benet, sa mamma. Då var det ferdigt.

För vel att det just var Viking sa Pappa, annars hade han smetat ner hotellakana men Viking smetar inte.

Den var också verd sin krona sa farbror Lars sen.

Vikingkrämen är på grund av sin säregna fullt vetenskapliga sammansättning ett ypperligt läderskyddsmedel, som bevarar lädrets naturliga smidighet, skyddar det mot atmosfärens inflytande och väsentligt förhöjer skodonens hållbarhet.

Konsveringsartiklar

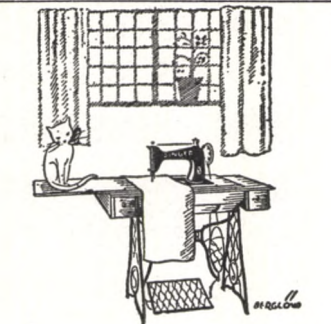
INKOKNINGSPPARATER,
PASSERINGS- och SKALMA-
SKINER, TORKAPPARATER,
SYLTGRYTOR, i koppar, emalj
och aluminium, SLEVAR, SKE-
DAR, GUMMIRINGAR etc.

FÄRE och äkta REX- KONSERVGLAS

HÖGANÄS SYLTKRUKOR
och BURKAR.
Allt till billigaste priser.

AKTIEBOLAGET
BRISING & FAGERSTRÖM
24 REGERINGSGATAN 24

SINGER
Hemmets Symaskin

STÅLRESÄRMADRASSEN IDEAL

Prisbill. Hygien. Outsilt.
Priskurant gratis o. franko.
Obs. ! Stor prisnedläggning.

A.-B. RESÄR, KARLSTAD

Den Dam
som sätter värde på
VERKLIGT FÖRSTÄLLSÄG PARFYM
föresummar ej ett prov

Esteria

Denne parfym
frånsmälld av äkta blomstjör i olika blomarter
ger fullständig illusion av
NATURLIGA FRISKA BLUMOR

ANUL LUNDOVISTE TEKN. FABR. VÄXJÖ.

EN KOPP
HULTMANS
RENA
CACAO

är det bästa
på hela världen!

kanteri och hon sjunger ut texten som om hon hade en varm potatis i munnen. En romanvacker studerande, som är kär i cabaretflickan, spelas sympatiskt av hr Nils Ekstam.

En ny fransk fars gavs föregående vecka som premiär på Vasateatern. "Hon gav dig ögon!" och författarnamen M. Hennequin och P. Weber borga för styckets frivola lustighet — en lustighet som kulminerar i en ny variation av sängkammarscenen, detta vågade tric, som fransk fars gång på gång använder som publikmagnet. Farsen har en kvick första akt men sedan blir det uteslutande situationskomik och knappast av någon fin sort. Men salongen skakar av skratt. Publikens psyke är nu en gång så. Skall den känna med sig att den har roligt på teatern, måste det antingen sväras ofta på scenen som i Folkteaterns nya stycke eller också sysslas med erotik i frivolt burlesk form. Detta är ej precis något uppmuntrande att konstatera, men inga moralpredikningar i världen kunna inverka förbättrande, så länge cynism och flabbighet regera sinnen.

Att Vasateaterns nya stycke bäres av ett utmärkt spel och samspel överskyler ju mycket av det skabrosa innehållet. Fru Zellmans erotiska parisiska torde knappast kunna överträffas av Seinestadens infödda fjärlar i smidighet, elegans och skiftande humör. Och i fråga om träffsäker och naturlig replikbehandling står hon hors concours här hemma. Så skall svenskan talas från scenen! Ej en nyans går förlorad, ej en stavelse förfuskas, och ej finns ett spår av effektsökeri för att avvinna repliken dess verkan. Den verkar genom framförandets enkelhet. De övriga medspelare, hr Westin, Riégo och Johannisson, fruarna Norée och Lindahl samt fröknarna Sjodin och Reiners åstadkomma en ypperlig ensemble. Hr Baudes teatertokiga betjänt är den enda chargerade figuren, men rollen är både svår och otacksam.

ARIEL.

H. M. Drottningens Central- kommitté.

H. M. DROTTNINGENS CENTRALKOMMITÉ — som bildades på initiativ och under ordförandeskap av H. M. Drottningen hösten 1914 — har utsänt ett sammandrag för sin omfattande verksamhet under åren 1914—1921. Kommitténs uppgifter omedelbart efter krigsutbrottet voro dels att på ett enhetligt och praktiskt sätt organisera den enskilda verksamheten inom landet för det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, för landsstormens beklädnad och utrustning samt för understöd till de arbetslösa och mobiliserades familjer, dels att beförda såväl samverkan mellan dessa olika grenar av den enskilda understödsverksamheten som ock mellan de statliga och kommunala organen med liknande uppgifter. Ju längre kriget och krigsåren varade, desto flera nya arbetsområden öppnade sig för Drottningens Centralkommittés verksamhet.

Möjlighet att ekonomiskt understödja de olika företagen bereddes kommittén genom allmänhetens offervillighet samt genom av Kungl. Maj:t beviljade penninglotterier. Så har under åren 1914—1921 såväl enskilda föreningar som enskilda personer, vilka sysslat med att avhjälpa nöden inom något av ovan nämnda områden, kunnat erhålla understöd. De största anslagen, uppgående till hundratusentals kronor, ha tilldelats Röda Korset och Kronprinsessans Centralråd. Skrivelser hava utsänts till officiella och enskilda institutioner med olika hemställelser. T. ex. till Röda Korset att i största möjliga utsträckning använda sig av arbetslösa, till Norrköpings hjälpkommitté att anordna matlagnings- och sömnadskurser för arbetslösa kvinnor, till olika hjälpkommittéer angående vidtagande av åtgärder för billig bespisning. Synnerligen kraftig hjälp har kommittén lämnat de arbetslösa stenhuggarna. Anslag till studieresor i utlandet hava lämnats. Genom anordnande av skolagningskurser har initiativ tagits till kommunal och enskild verksamhet på detta område. Karbidlampor till ett värde av över 100,000 kr. anskaffades och utdelades som gåvor till ljusbehövande i landet. Utsäde för trädgårdskolonister i såväl Stockholm som landsorten har utlämnats. Norrbottens läns arbetsstugor ha vid upprepade tillfällen tilldelats stora anslag samt arbetsmaterial. År 1918 anskaffades genom kommittén 160 kokkittlar, vilka som gåva överlämnades till kommuner för anordnande av kostnadsfri barnbespisning. Till spanska sjukans och barnförämlingens offer lämnades även avsevärda understöd. Så sent som april 1921 anslag kommittén kr. 50,000:— för lindrande av nöden bland pensionärer, tjänstemän, kontorister och konstnärer i Stockholm och landsorten.

Detta är endast några spridda drag från Centralkommitténs i tysthet utförda, gagnande verksamhet. Den ledande kraften under Drottningen själv, som här åter givit prov på sitt outtröttliga intresse för alla hjälpbehövande, har varit Centralkommitténs sekreterare, bankdirektör Harald Lettström.

Aktiebolaget Stora Essingens Ångtvätt

Första klass Tvätt- & Strykinrättning

H. M. Konungens Hovleverantör

TELEFONER:

Leverantör till:

Riks Stockholm n:r 16 42

H. K. H. Hertigen av Nerike

Riks Stora Essingen n:r 12

H. K. H. Hertigen av Södermanl.

St.-Tel. Stora Essingen n:r 12

Hushållstvätt - Herrtvätt - Gardintvätt -

utföres förstklassigt o. under ansvar att endast 1:ma tvättmedel användas.

Av SANGALLA the

rekommendera vi
våra kända märken

"PEKOE SOUCHONG"

"IMPERIAL"

"ORDINARY"

i originalförpackningar.

PERCY F. LUCK & Co.

Statens provningsanstalt om Lundstedts tvättmedel.

Den 1 Juli avslutades vid Statens provningsanstalt en omfattande serie prov, vilka avsett att genom upprepade tvättningsprocedurer utröna hållfastheten hos bomullstyg, som en längre tid tvättats med Lundstedts tvättmedel. Provningsanstaltens utlåtande (tillgänglig å vårt kontor) visar att bomullstyg, som nedsmutsats hårt, torkats, tvättats med av anstalten själv inköpt Lundstedts tvättmedel och ånyo torkats och

tvättats 50 upprepade gånger,

ännu då hade kvar en

hållfastighet av mer än 82 proc.

av det nya tygets. Detta motsvarar en tvätt var 5:te vecka under c:a 6 år med endast 18 % minskning av tygets styrka. Först efter 200 tvättningar äro kläderna mindrevärdiga, då Lundstedts tvättmedel användes, ett resultat, som hittills torde vara oupphunnet.

Köp därför LUNDSTEDTS TVÄTTMEDEL. Tusentals husmödrar använda det såsom varande det i användning enklaste, i bruk billigaste och för kläderna bästa tvättmedlet. Finnes det ej i närmaste affär, tillskriv då

AKTIEBOLAGET SVENSK TVÄTTMEDELSINDUSTRI
Bergsgatan 35, Stockholm.

Använd **SKODON** av
märkena

Ingeborg

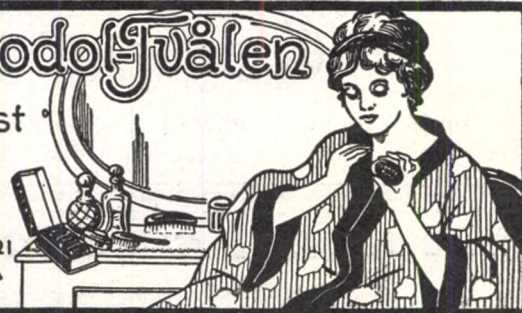
och

Engelbrekt

Florodofjvålen

Endast
den!

PARFYMERI
FLORA
GEFLE

DET KAN EJ NOG OMTALAS

HURU UTMÄRKTA

Barnängens Stängtvalar äro;
*deras sammansättning av ädlaste råvaror och
 för hudens rätta vård värdefulla beståndsdelar
 göra dem till de omtyckta familjetvalar de
 alltid varit.*

Oatine

Ni avundas andra som ha en vacker, välvårdad hy. Använd därför alltid OATINE, som läker och när huden och gör den mjuk. Tvål och vatten irriterar ofta huden, den blir grov, hård och gråaktig. Använd därför OATINE som är något enastående i sitt slag. Den ingnides och avtorkas efter behag och ni bevarar huden smidig frisk och vacker genom åren.

Fås överallt, eller skriv till

THE OATINE COMPANY's Generaldepôt, Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn. London & Paris.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel Köpenhamn.

Stölmakameror & material äro bäst!

Erhålls hos våra återförsäljare eller direkt från StöltensFotoHus, Malmö

I ensliga stugan en kulen kväll

*sleg Gunnar med varor från staden
 och då blev det liv i del tysta tjäll,
 ty barnen, den hungriga raden,
 som aldrig kan lugnas och mättas
 i korus skrek på Cloettas
 och snabbt såg han lådorna lättas.*

KONFEKT
 och
 MARMELAD

Cloettas

konfekt och marmelad äro liksom fabriken övriga tillverkningar över hela Norden välkända och uppskattade såsom de förnämsta.

Nytt kvartal stundar!

Prenumerera genast!

LÄSARINNORNAS SPALT.

Spaltens redaktör uppmanar alla, som sända meddelanden till denna avdelning att endast skriva å ena sidan av papperet.

FRAGOR.

Då jag är pensionstagare och sålunda fri att vistas var jag vill, har jag tänkt att med hustru och 15-årig dotter för ett års tid eller så bosätta mig någonstans i Tyskland eller Frankrike. Vi bedja någon av Iduns älskvärda läsarinor, vilken någon tid vistats i endera av dessa länder, tillmötesgå oss med upplysningar om lämplig och trevlig plats samt kostnaderna för uppehållet där, vare sig genom hel inackordering å pensionat eller blott möblerad bostad och middagar ute. Det ställe, som är lämpligt för min hustru, vilken lider av luftrörskatarr och där min dotter kunde få lektioner, särskilt i musik, vore mest önskvärdt.

Särdeles tacksamma för godhetsfullt intresse.

5000 kronor.

Skulle någon av Iduns läsarinor godhetsfullt vilja ge mig hänvisning på en bildad flicka med gott och vänligt sätt, som vore villig betala något för sig, och vara ensam dag till hjälp och sällskap. Är bosatt i en av Dalarnes vackraste och livligaste trakter. Tacksam för svar till

"Hemtrevnad."

Som jag är mångårig läsare av Idun och inte anlitat frågoavdelningen förr, undrar jag, om någon av Iduns läsare kunde ge mig råd i följande belägenhet. Jag är 44 år gammal och har under många år lidit av åderbräck i underbenet. Jag har aldrig haft sår, men känner ofta sveda och blir mycket trött. Mitt arbete tvingar mig att gå och stå mycket. Finns någon läkare i vårt land eller Danmark, som är specialist på denna åkomma, eller finns ingen hjälp eller lindring för detta undrar

En som lider.

Utarbetad, äldre sjuksköterska utan hem, men ägare till några tusen kronor frågar om det möjligen skulle finnas någon familj eller ensamstående bildad kvinna, helst å landsbygden, som skulle mot ringa ersättning vilja upplåta bostad, där hon kunde få vila ut och för framtiden få erfara litet hemkänsla mellan arbetsperioderna? Är av läkare ordinerad några månaders vila och före detta års utgång kan inget sjukvårdsarbete åtagas.

Det är så sorgligt ställt för oss sjuksköterskor när vi bli utarbetade, då slängas vi på gatan och våra ägodelar — om vi ha några — ha vi inhysta än här än där och vårt härliga arbete det nödgas vi avbryta, emedan krafterna svika. Mitt hopp står till Iduns läsekrets — en vrå med hemkänsla väntar kanske även

En missmodig sjuksköterska.

Finns någon av Iduns läsare som skulle vilja ge min man ett gott råd. Han är pensionerad officer boende i rikets andra stad och kan omöjligt erhålla någon sysselsättning. Han tycker det känns, som ingen skulle behöva honom och lider mycket därav. Han är frisk och hurtig, fast till åren kommen. Det är ej så mycket en penningfråga som fast mer ett stort behov av sysselsättning det gäller.

Fru D.

Härmed utlovas en belöning å 20 kronor åt den av Iduns läsarinor, som kan ge en för mig acceptabel anvisning å trevlig lantgård, lämplig för sommarvistelse. Själv född och uppfödd på lan-

Leo-Piller

äro framställda i samråd med framstående specialister i mag- och tarmsjukdomar. Uppfyller de fordringar som Farmakologen, Professorn vid Universitetet i Kristiania Poulsson i sin lärobok i Farmakologi ställer till ett avföringsmedel. Användes av läkare samt på sjukhus och kan tryggt rekommenderas som ett utmärkt avföringsmedel. Fås å alla apotek. Tillverkas av A.-B. Leo, Helsingborg.

Barnfiltar.

Starka, varma, tvättbara, arsenikfria i vackra, moderna mönster och färger tillverkas som specialitet av

Sahlströmska Fabrikens Aktiebolag, Jönköping

ALABASTER TVÄTTPULVER

giver med ringa arbete

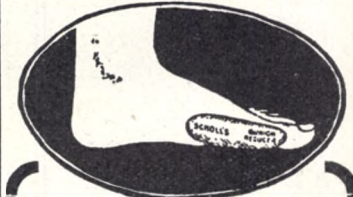
bländande vit tvätt med angenäm lukt.

VARJE GRAMMOFONÄGARE bör rekvirera vår stora skivkatalog för 1921 över Grammofonskivor. Sändes not 30 öre t. porto. Ens.-förs. av de nya Parlophon-Ekophonskivorna.

Spec.: Orkestermusik, Dragspelsmusik. Brilljanta inspelningar. Dagens nyaste melodi finnes alltid hos oss. Grammofon-Apparater i stort urval till nya bill. priser. Katalog mot 30 i porto.

A.-B. Nordiska Musikaffären, Avd. 20, Göteborg. Stora Nygatan 11, Drottninggatan 83. STOCKHOLM.

Dr. Scholl's "Fotknöisskyddare"

ger ögonblicklig lindring åt ömtåliga fotknölar och befriar dem från skons tryck. De återställa dessutom skon i dess ursprungliga form. Pris kr. 4: 50 pr .st.

Dr. Scholl's "Tåspridare"

bidrager att borttaga fotknölar genom sin sinnrika konstruktion. Den är tillverkad av finaste paragummi. Pris kr. 3: 75 pr st. Dessa artiklar äro två av Dr. Scholl's 43 fotvårdsspecialiteter. Om Ni icke kan erhålla dessa artiklar genom Eder skohandlare så vänd Eder direkt till oss. Begär broschyren "Fötterna och deras vård" som sändes gratis.

The Scholl Manufacturing Co. Avd. I. STOCKHOLM 7.

GIFT ER ALDRIG

Öfrän Ni besökt Bröderna
Ljunggrens Möbelfärd, Adolf
Frédriks Kyrkogata No 7.

SMÅ GRYTOR HA OCKSÅ
Skultuna
märket

Therma
elektriska
Kokplattor
solidaste | mest ekono-
utförande | märke i bruk.
Erhållas genom elektriska
installationsfirmor.
Elektriska Aktiebolaget
Therma
Birger Jarlsq. 22. Stockholm

**ASTRA-
MALTOS**
anses av framstående
auktoriteter som det
bästa kraftmedlet, då
det gäller att tillföra
organismen lättmälta
kolhydrat. Rekomen-
deras därför av
läkarna för späda
barn och digivande
mödrar samt klena
personer i alla åld-
rar. Pris 1/2 burk
3.25, 1/3 burk 2.—

Fås å apotek,
sjukvårdsaffärer
m. m. Bruks-
anvisning med-
följer.

**BÄSTA MEDEL
FÖR
LÖDNING I HEMMET
AR
CITO**
Finnes i varje järnhandel.

Jacobsons & Co.
STOCKHOLM
OMSLAGSPAPPER
BINDGARN
engros

Riks Tel. 1298, 20398 Allm. Tel. 2110, 1126

det, längtar jag efter verkligt lant-
liv, något som varken pensionat
eller badorter erbjuder. Skulle
därför önska komma till gästgi-
vargård, större bondgård eller till
något bildat trevligt lantbrukar-
hem, där man kan känna sig hem-
mastadd och ej behöver sällskapa
i tid och otid, utan får sköta sig
efter behag. Stället bör vara belä-
get inåt landet i högländ vacker
trakt och nära skog och sjö. Helst
i mellersta Sverige, exempelvis i
Bergslagen och gärna i enslig
trakt. Absolut ej i omedelbar
närhet till något större samhälle.

Den utlovade belöningen utbet-
talas med glädje och tacksamhet
till den, som genom sin anvisning
bäst lyckats träffa min smak, så
fort jag å ort och ställe hunnit
konstatera, att platsen åtminstone
i någon mån motsvarar mina
önskningar om ett lugnt och trev-
ligt lantliv.

Eventuella svar torde sändas
under adress "Verkligt lantliv",
Stockholm 2. P. r.

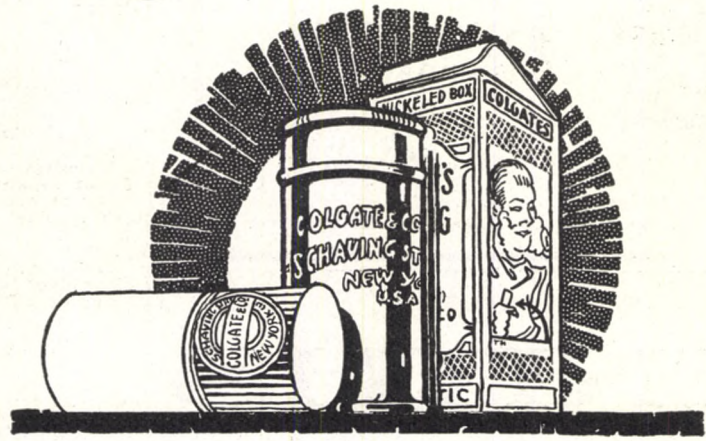
Vore innerligt tacksam om nå-
gon av Iduns läsare observerade
dessa rader, ty jag är förtvivlad
för min framtid. Jag är ett par
och femtio år, och änka sedan
långt tillbaka. Har de sista 15
åren innehaft husföreståndarinne-
platser i stora hushåll. Lämnade
min sista plats för 2 år sedan och
kan nu ej få annan plats, plats-
byråerna svara "Ni är för gam-
mal". Har under denna lediga
tid varit en månad och lärt att
koka karameller och konfekt, men
kan ej för skapligt pris uppdra
någon lokal för försäljning och
bostad. För lite mer än ett år
sedan fick jag möbler, linne och
husgeråd som allt var magasin-
erat, uppbränt genom eldsolycka.
Brandförsäkringen, som var myc-
ket liten har jag måst använda
och står nu utan. Har hitintills
bott hos en anhörig, men kan ej
längre vara där. Jag önskar ar-
bete på ett eller annat vis, så det
blir mig möjligt att existera. Go-
de läsare, giv mig råd och hjälp
beder

"Ensam och bekymrad."

Har genom upprepade annonser
sökt få sällskap till min 9-åriga
dotter i läsning av 1 kl. flicksk-
ämnen, men icke erhållit svar. —
Vi bo i en härlig trakt av södra
Sverige och jag ville helst ha
mitt enda barn i hemmet under
skoltiden tills hon blir litet äldre
och starkare. Frågar därför om
någon av Iduns många läsarinor
har en liten flicka i den åldern,
i behov av luftombyte, som kunde
bli min dotters sällskap. — Tack-
sam för svar. Fru H.

Beder på det vänligaste Iduns
läsarinor och läsare giva en näs-
tan förtvivlad 32-årig flicka hjälp
och råd. I min ungdom fick jag
ej följa min egen vilja, utan
tvangs att hjälpa till i hemmet,
och sedan har jag alltjämt genom
min mors sjuklighet fått fortsätta
med. Av naturen är jag både
blyg och tystlåten, och har därför
ej lyckats förvärva mig några
vänner. — Genom ett enformigt
liv, och bristande självsäkerhet,
har jag blivit allt mera dyster,
kan ej tänka klart utan allt snur-
rar runt i huvudet på mig. Ener-
gien och intresset för livet har
jag alldeles förlorat. Detta kan-
ske beror på svikna förhoppnin-
gar. Jag har också så svårt för
att röra mig bland främmande
människor, får rampfeber och
hjärklappning så fort jag kom-
mer i sällskap det må vara stort
eller litet. Jag har jämt en för-

Colgate's Raktvål

Gör rakningen
till ett nöje

FYRTORNETS
APTITBITAR, VINGASILL
GOURMANDSILL
FINASTE RÅVAROR. — BÄSTA KVALITET.

PELLERINS
PÅ BRÖDET TAG-
SÅ FÅR DU APTIT SOM JAG.

AB PELLERINS MARGARINFABRIK
GÖTEBORG.

Sydsvenska Kredit Aktiebolaget

Fonder kr. 62,000,000: —

gottgör å

Depositions- & Kapitalräkning

4 1/2 proc.

Kungsörs

LYKTOR OCH
FOTOGENKÄRL

Finnas i alla järn- och
bosättningsaffärer.

**A.-B. Kungsörs Bleck-
kärlsfabrik, Kungsör.**
Drottninggatan 20, Stockholm.

Svält ej
Edra krukväxter. De
leva ej enbart av vat-
ten. Giv dem Planta-
gén, ett på veten-
skaplig grund sam-
mansatt konc. växt-
näringssalt. Erhålls på bleckburkar
hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemi-
kaliehandlare.

VARU-MÄRKE

MENTHOLATUM

INREGISTRERAT

mot Snuva, Huvudverk, Hämmoröjder. Finnes på alla apotek. Nederlag: Kronans Droghandel, Göteborg. Begär Gratisprov.

Min högsta önskan uppfylld!

INTET hem kan i längden undvara en förstklassig symaskin, lika oumbärlig vare sig det gäller att sy nya kläder, stoppa och laga gamla eller utföra ett broderiarbete. De mest praktiska och eleganta, solidast byggda samt mest tyst- och lättgående äro

Husqvarna
symaskiner

Husqvarna Symaskiner äro de enda, som tillverkas inom landet. Återförsäljare på alla större platser. Förmånliga avbetalningsvillkor.

ZENITHS

Gräddmargarin "Extramärket Zenith"

för matlagning och bak, och

Växtmargarin "Extra Växt"

för bordet,

äro marknadens förnämsta fabrikat.

Sveriges populäraste varukatalog

är vår stora huvudkatalog Nr 82, som i dagarna utkommit. Den omfattar ett varusortiment om tusentals artiklar i god kvalitet och till förläufigande billiga priser. Envar, som önskar köpa verkligt bra och billigt, måste rekvisiterna denna katalog. Den erhålles gratis mot endast portolösen och åtföljes av provblad å Julstämning m fl, jultidningar och å kalendern "Åhlen & Holms Årsbok" samt å den nya veckotidskriften "Vårt Hem"

Varje familjeförsörjare bör bereda sina efterlevande

Pension I

ALLMÄNNA ÄNKE- och PUPILLKASSAN

— Grundad 1784 —

Prospekt portofritt på begäran, varvid denna tidning bör åberopas.

STORKYRKOBRINKEN 11 - STOCKHOLM

Napoleons dagorder löd: "Soldater, sköten Edra fötter!"

Edra fötter

hållas i utmärkt kondition, vilket bidrager till hälsa och välbefinnande, om Ni använder Tiz Fotkur. Effektivt vid alla slags fotåkommor, såsom liktornar, fotsvett, valkar, ledknölar, kylskador, nageltrång, ömhet, svullna fötter, hälkramp o. d.

En kartong Tiz Fotkur, med Tiz-lösning, kr. 2.50. Två fraktfritt. Adamssons Hålfotsinlägg 4.75. Uppgiv skummer. Ny rikt illustrerad priskurant jämte Adamssons receptbok för hemmet gratis o. franco från ADAMSSONS SJUKVÅRDSAFFÄR, Centralpalatset, Stockholm.

Obs! Särskild butik för damer!

HUDCREMEN

Antifinol

är ett beprövat och erkänt medel för borttagande av finnar, pormaskar och rynkor. Vid daglig användning erhålles en mjuk hud, en charmant hy samt vita och smidiga händer. Försäljes af apotek, parfym- och kemikalieaffärer samt direkt från oss.

Pris 8:— kr. pr tub.

Fräkenpomadan SOLEIL

erkänd tillförlitlig att på kortaste tid borttaga även de mest mörka och fula fräckar. Exp. mot 8:— kr. pr tub, 2 tuber portofritt endast från oss.

A.-B. ANTIFINOLFABRIKEN
GÖTEBORG.

Det bör ej vara damerna obekant

att man med Gooda-Jästmjöl när det bästa resultatet vid småbak. Säljes i burkar å 25, 40 och 75 öre.

Handels-A.-B. Sten Sjögren & Co. Göteborg.

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å

APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM

Originalflaskor om 500 gram. Finnes å alla apotek.

Millioner förstöra sitt hår med sprithaltigt och felaktigt sammansatta hårvatten, grönsåpa, såpspritt m. fl. otjänliga hemkurer. Ni behöves ej med bekymmer se håret falla bort, om Ni tillskriver Specialisten i hårsjukdomar VALENTIN LINDBERG, Kommendörsgatan 12, Stockholm, träffas kl. 12—2 vard. Flera tusen bevis finnas från botade skalliga och tunnhåriga personer. Uppgiv ålder, sjukdomens art m. m. Bi-foga 40 öre för svar i diskret brev. Mina behandlingsmetoder äro berömda av såväl vetenskap, press som allmänhet.

KÖP

DE NYA PREMIE-OBLIGATIONERNA

!

Tidigare har svenska staten lånat i utlandet. Nu måste svenska staten låna direkt av svenska folket. Upplåningen sker till ditt och dina efterkommandes bästa — bland annat för att fylla viktiga utlåningsfonder.

Staten vill nämligen hjälpa sina idoga söner:

- när de vilja skaffa sig egna hem och småbruk,
- när de vilja nyodla,
- när de vilja dika ut sina mossar,
- när de vilja täckdika sina åkrar,
- när de vilja ha kraft till tröskverk, smedja och såg,
- när de vilja bryta sin torv,
- när de vilja bedriva hantverk,
- när de vilja anskaffa fiskredskap och batar,
- när deras barn vilja studera.

Dragning varje halvår med högsta vinst 200,000 kronor. Vinsten varje år på 6 milj. kr.

Gagna staten och dig själv!

nimmelse av att jag ser fånig ut, och detta kanske gör mig ännu mera osäker. Mitt minne är också förslappat. Nu ville jag fråga Iduns läsekrets om det möjligen finnes något medel varigenom jag kunde återvinna själskraft, arbetsförmågan och självsäkerhet (som jag dock aldrig ägt). Har hört talas om en kurs i psykiska träningar eller Frimans-kurs, men känner ej vidare till den. Tacksam för alla råd är

Hjälplös.

FRÅGOR OCH SVAR.

Våra läsare äro välkomna att till frågoavdelningen, Iduns redaktion, ställa frågor i den ena eller andra angelägenheten, vari de kunna önska råd och anvisning. Redaktionen förhåller sig dock rätt att utesluta sådana frågor, vilkas besvarande ej kan vara av mera allmänt intresse.

1) Vill någon säga mig om det kan finnas någon möjlighet för en ung väluppfostrad flicka att kunna få plats att gå frun tillhanda mot fritt vivre eller billig inackordering i en svensk familj i England? Skall jag annonsera och var, eller vända mig till någon platsbyrå och är det förenat med risk att sända ut en ung flicka ensam?

2) Kan och vill någon av Iduns läsare vara så vänlig upplysa mig om huru jag skall gå tillväga för att kunna få träffa den norske naturläkaren Haugen. När finnes han i Kristiania och vad är hans adress där? Är hans pris för rådförning mycket högt? Varmt tacksam för snart svar på båda dessa frågor bleve

Ensam och rådvill moder.

Svar: 1) Svenske pastorn i London har nyligen i pressen avrätt unga flickor för att söka plats i familj i England. Möjligen kan ni dock få något uppslag, om Ni skriver till Anglo-Swedish Society, 10 Staple Inn, High Holborn, London W. C. I. Se för övrigt svar på "Språkitresserad kontorsdams" och "Gudruns" frågor i nr. 34.

2) Sätt Er i förbindelse med herr Albert Henning, Kristianstad.

BREVLÅDA.

RED: S BREVLÅDA.

Unda Marina. Måste avböja av brist på utrymme.

NORMANS

INKOKNINGSPAPPARAT och BURKAR TILL BILLIGA PRISER

TEGNERSGATAN 23 ODENGATAN 41

Kameror och alla slag Foto-artiklar

BEGÅR VÅR KATALOG N:o 13!

HUGO SVENSSON & CO
GÖTEBORG

Från Ystad till **Yvytvål.**

Haparanda användes

Säljes i varje välsorterad Parfym- och Herrekliperingsaffär.

Österlin & Ulrikssons
Kem. Tekniska Fabrik, Ystad.

FAMILJERÄTTSSÄRENDEN

Äktenskapsförord. Boskillnads- och äktenskapskillnadsml. Boutredningar och arvskitfen.

TESTAMENTEN

Advokatfirman

Andén & Staël von Holstein

Eva Andén. Mathilda Staël von Holstein

Lilla Vattugatan 14.

Riks 7576, 24488. Allm. 18836

LEDIGA PLATSER

Platsen som

Köksföreståndarinna

vid länslasarettet i Uddevalla är till ansökan ledig. Tillträde 1 november. Kontant lön 900 kr. per år med dyrtidst., som denna månad utgått med 49.28 kr., 3 ålderstillägg å 100 kr. efter resp. 3, 6 och 9 års tjänst. Ansökan åtföljd av åldersbevis, läkarebevis samt intyg om föregående verksamhet insändes före den 25 dennes.

Uddevalla den 3 september 1921.

LASARETTSDIREKTIONEN.

Anspråkslös, bildad flicka,

kunnig i matlagning och bakning, arbetsam och ordentlig, erhåller plats att tillsammans med gladlynt husmor sköta hemmet i tjänstemannafamilj vid bruk i Småland. Svar med foto och lönepret. till "Arbetsglädje" Iduns exp. f. v. b.

Ensamjungfru,

snäll, pålitlig och kunnig i matlagning, får plats i 3 personers hushåll i Linköping den 1 oktober eller tidigare. Eget rum. Liten våning med alla bekvämligheter. Svar med betyg och lönepretentioner till Kapten S. Holm, Gustaf Adolfsgatan 11, Linköping.

Proper och i matlagning kunnig

ensamjungfru,

gärna bättre flicka, får plats 1 oktober i 3 personers hushåll i villasamhälle, ½ timmes resa från Stockholm. Vänligt bemötande, eget rum. Svar till "Pålitlig 1921", Iduns exp. f. v. b.

Hushållsfröken,

pålitlig, kompetent att sköta lantushåll, erhåller 1 okt. plats på egendom 1 mil från Kalmar. Svar med referenser till fru Sjögren, Hossmo Säteri, Hossmo.

Ensamjungfru,

25 å 30 år, frisk, snäll, ordentlig, välkunnig i matlagning får plats 1 nov. i två pers. hush. i Nässjö. Svar med betyg o. lönepretentioner till "E. W.", Nässjö p. r.

God, självständig plats

för kunnig flicka 1 oktober. Eget rum, fri resa. Svar med uppgift om lönepretentioner till "Djursholmsbanan", Stockholm 5.

Hushållselever,

familjemedlem, emottages å herregård i Skåne. Svar till "Billigt pris", Gu-maelius Annonsbyrå, Malmö.

I goda hem

finnes väl avlönade platser för ex. barnsköterskor, barn- och ensamjungfrur, husmor, kokerskor och andra hembiträden.

Arbetsförmedling.
Stockholms Stads

Regeringsgat. 107. Högbergsg. 37. Exped.-tid 9—4, dag före helgdag stänges 2.

Obs! Betyg och rekommendationer böra medhavas. Även tillf. arbetskraft förmedlas. Avgiftsfritt för både husmodrar och tjänare.

Sjuköterskebefattningen

inom Aspås socken i Jämtlands län, 5 km. från station 2 stationshåll från Östersund, är till ansökan ledig och får om möjligt tillträdas den 1 nästk. oktober. Lön 600 kr., kostersättning m. m. 700 kr., fritt husrum, möbler, elektr. lyse och ved. Ersättning vid sjukbesök. Ansökan jämte betygsskrifter sändes till Kommunalnämnden Aspås före den 20 september.

Kommunalnämnden.

Husföreståndarinna

sökes till grosshandlarefamilj i Stockholm där husmodern är klen. Sökande skall vara bildad, representativ och något sjukvårdskunnig samt ha handlag med tjänare. Alder 30—40 år. Eget rum och goda förmåner kan påräknas. Svar med betyg och referenser sändes till Fru R. Larsson, Skvadronsgatan 4, Malmö.

Sjuksköterska

erhåller plats på klinik. Svar med uppgift om inöpretentioner, betygsskrifter och fotografi till "K. B. L.", Iduns exp., Stockholm.

Husmoder.

Platsen som husmoder är till ansökan ledig vid större sinnesslöanstalt. Löneförmåner: 600 kr. för år med 3 ålderstillägg å 100 kr. efter 3, 6 och 9 års anställning. Å lönen dyrtidstillägg efter samma grunder som för statens befattningshavare. En månads semester. Platsen tillträdes den 1 nov 1921 och ansökningar med åldersbevis och betyg från förutvarande anställning insändes före den 20 september under adress Föreståndarinnan vid Sinnesslöanstalten, Haggården, Hedemora.

Barnfröken,

En elementarskolebildad flicka, av god familj, ej under 20 år, musikalkisk, sykkunig och eventuellt Kindergartensutbildad, önskas till 1 oktober. Svar med betyg, rekommendationer, fotografi och löneanspråk sändas till Doktorn B. Holm, Finspång.

Kokerska.

Flicka från gott hem, fullständigt kunnig i matlagning, inkokning samt bakning, önskas till d. 1 okt. Eget rum. Svar, åtföljt av foto, betygsskrifter samt löneanspråk, till Konsulin Elsa Donner, Åhus (Skåne.).

Värdinna,

ålder 30—40 år, bildad, kompetent att med jungfruhjälps sköta ett bättre hem, erhåller plats hos ånkling med behagligt hem. Svar med foto (gärna amatör), uppgift om ålder, föregående verksamhet m. m. till "Disponenthem", Svenska Telegrambyrå, Norrköping.

Skolade sköterskor

erhålla anställning vid Lunds hospital såsom första sköterskor.

Närmare upplysningar lämnas av förestånderskan, Hospitalet Lund.

Guvernant

eller informator till två flickor i ålder 10 och 12 år sökes.

Egendomen belägen i naturskön trakt i Östergötland, där tillfälle till all slags vintersport finnes.

Svar till Sörby Gärd, Vreta Kloster.

PLATSSÖKANDE

EMOT FRITT VIVRE

önskar 19-årig flicka plats att vara husmoder behjälplig med inom hemmet förefallande göromål. Är även villig med läxläsning och skötsel av mindre barn. Tacksam för svar under adr.: "Nitton år", Wexjö p. r.

Enkla, bildade flickor
mer och mindre kunniga i matlagning, husasyslor eller barnvård anskaffas goda platser i Stockholm och landet runt. Referenser önskas och givas. Vidare meddelar mot 4 porto Hembyrå, Kalmar, Riks 409.

Ung, elementarbildad,
föräldralös flicka önskar komma till gott och vänligt hem och vara som sällskap och hjälp, även privatsekreterare. Kunnig i stenografi. Helst i äldre familj, där hon kan vara i dotters ställe. Referenser lämnas och önskas. Svar till "Hem", Iduns exp., Stockholm.

22-årig elementarbildad flicka
önskar plats på större herrgård eller prästgård att under husmoders ledning få deltaga i husliga göromål. Svar till "H. R." Hälsingborg p. r.

Ung elementarbildad flicka
önskar plats som husmoders hjälp och sällskap. Bidräder gärna med skrivgöromål. Tacksam för svar till "Familjemedlem", Postkontoret 2, Norrköping.

Utexaminerad sjukgymnast
söker lämplig plats i familj, läkarepraktik, klinik eller kommunal inrättning. Betyg och referenser finnes. Svar till "H. E.", Hälsingborg p. r.

Bildad tyska
27 år gammal, musikalisk, förfaren inomhus och i trädgård, söker till 15 september plats för barn eller hos ensam dam. Underrättelse Doktor Alfvén, Odengatan 32, Stockholm.

Elementarbildad flicka
önskar komma i verkligt gott hem, som husmoders hjälp och sällskap, även villig att läsa med barn. Svar till "Hösten 1921", p. r. Härnösand.

18-årig flicka
önskar plats i familj att läsa med mindreåriga barn; deltagar gärna i alla förek. husl. sysslor. Svar till "Blivande lärarinna", Iduns exp. f. v. b.

Guvernantsplats
sökes av flicka, som med vackra betyg genomgått åttaklassig flickskola. Referenser. Svar till lektor Birger Eriksson, Österplan 13, Uppsala. Rt. Uppsala 3098.

Ex. barnsköterska
något sykkunnig önskar plats. Svar till "Familjemedlem", Filipstad p. r.

25-årig flicka
sykkunnig, önskar plats som barnfröken den 15. sept. i Stockholm. Svar märkt "Pålitlig", p. r. Norrköping 2.

Villig, elementarbildad
19-årig flicka önskar plats som hjälp och sällskap i bättre familj, gärna där barn finnes, eventuellt skrivgöromål. Svar till "I.", Iduns exp., f. v. b.

Guvernantsplats
önskas av ung flicka, som med mycket goda betyg genomgått 8-kl. läroverk. Event. som hjälp vid lättare hushållsgöromål eller tillse mindre barn. Ref. lämnas och önskas. Svar till "Energisk och Intresserad", Iduns exp. f. v. b.

Mot fritt vivre
önskar bildad, enkel flicka plats i familj som husmoders verkliga hjälp. Svar till "Fackskoleaspirant", Malen p. r.

Ung flicka
önskar plats å herrgård att vara husmodern behjälplig med förekommande göromål. Svar till "Familjemedlem", Ö. Tullgatan 6-8, Hudiksvall.

Sjukvårdskunnig flicka,
önskar plats att sköta sjuk herre eller dam. Är villig deltaga inomhus förekommande göromål. Svar till "Sjuksköterskelev 21 år", Iduns exp. f. v. b.

Flicka från landet
önskar plats i finare familj, helst i Göteborg. Svar till "15 oktober", Iduns exp., Stockholm 6.

Hos ensam, fin dam
önskar bildad dam plats som hjälp och sällskap. Svar till "Sjukvård och hushåll", Stockholm.

Till hösten
önskar ung, bildad flicka få komma som elev i köket. Hjälper gärna barn med läxor eller pianospelning. Svar till "Fritt vivre K. S.", Iduns exp. f. v. b.

Bildad flicka

som genomgått hushållskurs och även kunnig i handarbete och något vävnad önskar plats i familj där jungfru finnes. Svar till "God hjälp", Iduns exp.

INACKORDERINGAR

Doktorinnan Vilma Erklsson Vilohem
beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

Ämbetsmannafamilj

med 8-årig dotter önskar mottaga som inackordering skolflicka från bildad familj på landet. Inackorderingsavgift av underordnad betydelse. Läkarebetyg fordras. Svar till "Skolkamrat 8", Dag. Nyheter, Stureplan, Stockholm.

Inackordering
kan erhållas 15 okt. i privat hem, intill Väners strax utanför Vänersborg, till moderat pris. Svar till "Fru M", Vänersborg.

Hemtrevnad.
Utmärkt god inackordering erhålles i gott hem för 2 flickor i skolåldern. Bästa rekommendationer. Svar till "Hemtrevnad T. H.", Iduns exp., f. v. b.

PENSIONAT

Kurorten Wiesbaden
öppen året om. Vintersäsongen synnerligen lämplig för nordbor. Rum och pension fr. Mark 60:— om dagen. Närmare meddelar det svenska "Hotell Fürstehof", Wiesbaden eller Nordisk Resebureau, Göteborg.

DIVERSE

Vägglöss
Desinf. med amerik. gassystem (ej cyanalkalium). Ej risk eller obehag för grannar. Specialitet: Kackerlackor, Mal och Vägglöss. Nordiska Desinfektions Anstalt. Riks 804 85. Allm. 168 13.

Vackra lockar

kunna alla damer få genom att använda hårlocksstäljädern "Mary", amerikansk metod. Vågar och lockar håret på några minuter. Ingen bränning som fördärvat håret. Pris pr sats med bruksanv. 1.75, + porto mot postförskott från A. H. FORSGREN, SANDVIKEN 3.

Fräkencreme

IGA Borttager fräknar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 6: 50 + porto. Försändes diskret. Franska Parfymmagasinet, Hovleverantör, Drottninggatan 21, Ståhm.

Den amerikanska kvinnan

är känd för sin persikolena sköna hy. Hennes hemliga medhjälpare i striden mot rynkig, slapp och oren hy är det nya oöverträffade skönhetsmedlet Velvet Complexion som är en mjölkliknande vätska sammansatt av äkta mandel.

Följ noga bruksanvisningen. Försäljes hos alla Parfymaffärer samt av importören AB PARFYMERI BARLACH, Stockholm C. Pris per flaska 5.50 och 8.— kronor.

Hämorroider

försvinna efter några dagar vid användning av HÄMOSÄLVAN från Kem. Tekn. Fabr. Elefant, Göteborg.

Pris kr. 10:— pr stor burk mot postförskott eller förut insänd likvid.

Lider Ni av huvudvärk och nervsmärtor?

Om Ni alltjämt lider av huvudvärk, reumatism, ischias eller neuralgi, därför att de medel, Ni använt, icke hjälpt eller åstadkommit sve tningar, hjärtklappning och susning för öronen, så försök med Dr. Stohrs Kephaldoltabletter. De skola hjälpa Eder och äro fullkomligt oskadliga för hjärta och andra organ. Användas sedan åratat av de främsta kliniker och läkare med de bästa resultat och utmärkta rekommendationer. Finnes å alla apotek.

Doktor A. Kjellbergs

Kurs i massage och sjukgymnastik. (27:de årskursen.) Begär prospekt! Stockholm. Holländaregatan 3.

Doktor J. Arvedsons kurs i Sjukgymnastik, Massage Pedagogisk Gymnastik

medför enligt kungl. maj:ts medgivande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.

Kursen, 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odengat. 1, Stockholm.

Professor PATRIK HAGLUND
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik. R.T. 7025, Stureg. 62, Sthlm S.T. 8301. För behandling av stödjel- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformiteter och funktionsrubbingar.

D:r A. KARSTEN

Medicinsk Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut Kungsg. 60, STOCKHOLM Behandling av reumatiska åkommor.

Med. D:r Emil Kleens

ettårig kurs för damer och herrar i Massage och Sjukgymnastik börjar den 1 Okt. kl. 10 f. m. N:o 37 Mästersamuelsgatan 2 tr. och fortsätter med biträde av Gymnastikdirektören Fru Elsa Kjellgren till slutet av april 1922. Prospekt begäres städe under adress 43 Engelbrektsgat. Emil A. G. Kleen.

Doktor T. Sjögrens

Röntgeninstitut Sturegatan 8, Stockholm. UNDERSÖKNING

av sjukdomar och skador i bencystemet, lung- och hjärtsjukdomar.

BEHANDLING av hudsjukdomar (ss. kronisk ekzem, hudkräfta, hår- och skäggsvamp), körtelsvulster, struma, neuralgier m. m. Mottagning 2-3 helgfria dagar. R. T. 3985. A. T. 8399.

GÖTEBORGS GYMNASITISKA INSTITUT
Östra Hamngatan N:o 45 Förmånligaste specialkurs i MASSAGE o. SJUKGYMNASTIK Ny kurs börjar den 15 september. I kursen ingår kostnadsfritt undervisning i Pedagogisk gymnastik, Ortopedisk behandling, Elektrisk behandling, Värmebehandling, Zander-gymnastik, Förbands- och samaritkurs. Begär illustrerat prospekt.

Institutet för Kvinnliga Läkareassistenter

Nytorpgsgatan 23 A, Stockholm börjar tvåårig utbildningskurs i sept. 1921.

Kursen omfattar: 1) grundläggande teoretisk-praktisk kurs; 2) kurs i huslig ekonomi; 3) praktisk tjänstgöring som sjukgymnast vid badort; 4) praktisk tjänstgöring i sjukvård samt 5) provtjänstgöring som läkareassistent. Minimikompetens: 6 klassers läroverk eller motsvarande. Begränsat antal clevplatser. Kostnadsfri platsförmedling efter godkänd kurs. Läkarereferenser. Kursavgift 1,500 kronor. Alla från institutet utexaminerade elever ha omedelbart erbjudits goda platser. Begär prospekt.

I massage och sjukgymnastik, LJUSBEHANDLING, ELEKTRICITET, VÄRMEBEHANDLING, BAD-BEHANDLING m. m.

börjar ny kurs i sept., räcker ca: 8 månader och kostar 700 kr. Grundligaste utbildning. Ytterst begränsat elevantal.

MALMÖ ZANDER-INSTITUT.

Gymnastikdirektorexamen

avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 15 sept. Prospekt Major J. G. Thulin. LUND.

Massage och sjukgymnastik

meddelas omsorgsfullt av leg. sjukgymnast. Riks Dj. Danderyd 63.

Gerda von Sydows SÅNG- OCH MUSIKINSTITUT

R. T. 9433. Nedsett terminsavgifter.

Fosterbarn

(helst flicka) av friska föräldrar önskas som eget till gott hem. Sv. märkt "Herrgård 1921", under adr. S. Gumaelius' Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Birgitta-Skolan

Beridarebangatan 21.

Kurserna i klädsömnad, linnesöm, barnkläder, kappsömnad och tillskärning börja åter 15 September.

Konstnärlig ledning i broderi och textil: Fru Ester Hoffsten-Lindwall. Elevskolan: Fröken Ester Nilsson

De populära aftonkurserna med lägre avgifter i klädsömnad och kappsömnad börja även 15 Sept.

Riks 108 63. Allm. 41 48. Glantzberg & C:o.

E. Hults Flickpension, Djursholm,

emottager elever den 15 sept. på 3 månader. Husmoderskursen omfattar: Matlagning, Kläd- och Linnesömnad, Konstslöjd, Målning, Engelska, Tyska och Franska språken samt föreläsningar i Konst- och Litteraturhistoria med besök i Stockholms museer under sakkunnig ledning. Som valfria ämnen ingå Musik- och Sånglektioner. Prospekt med referenser, adr. E. Hults Flickpension, Djursholm. Tel. Djursholm 478.

Örebro Fröbel-Seminarium.

Utbildning för barnträdgårdar, hem, barnkrubbor o. d. anstalter. Nya kurser börja 15 sept. Prospekt och upplysningar genom föreståndarinnan Maria Kjellmark. Riks 19 20.

A home offered Flickpension å Villa Vettra

to one or even two young Swedish ladies by an English lady and her husband, a retired Indian officer, residing near Bourne-mouth, a winter health resort opposite the Isle of Wight. Every facility given to learn English. Terms 4 guineas weekly. Reference required and given.

Professor N. Hj. Nilsson, Svalöf, has kindly offered to receive inquires.

Affärsdam eller annan energisk dam

med stor bekantskapskrets kan erhålla en angenäm agentur på vilken med lätthet 25 kr. kan förtjänas pr dag. Tillskriv i dag "Ljus i Mörker", p. r. Göteborg 1.

Crème o. puder

att användas vid skötsel av späda barn, Baddunderlag, Dinappar, flaskor m. m. Babybyxor, impregn. I parti och minut billigast från

Carl Stangenberg,

10 Hötorget, Stockholm. A. T. 28690. R. T. 7762.

Hindås.

Från 1 oktober mottages två å tre unga flickor i glatt trevligt hem, där tillfälle ges att fullkomna sig i tyskan och för övrigt begagna sig av idrottslivet. Referenser erhållas. Svar Waldesruh, Hindås.

Babyutstyrslar,

vackra och välsydda av finaste tillbehör. Pr kartong kr. 10.50. Lakan och Örgott Kr. 8.—. Dopklänning och mössa Kr. 6.—. Dagmar Jacobsons Vitvaru- och Linnesömnadsaffär, Skolgatan 11, Borås.

Utmärkta organ

för annonsering i landsorten:

- Avesta: Avesta-Posten.
- Borlänge: Borlänge Tidning.
- Borås: Borås Tidning.
- Engelholm: Engelholms Tidning.
- Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.
- Falun: Falu-Kuriren.
- Gevle: Gevle-Posten.
- Halmstad: Hallandsposten.
- Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.
- Hälsingborg: Helsingborgs Dagblad
- Höganäs: Höganäs Tidning.
- Jönköping: Smålands Allehanda.
- Kalmar: Barometern.
- Karlshamn: Tidningen Karlshamn.
- Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad: Värmlands Läns Tidning.
- Katrineholm: Katrineholms-Kuriren
- Landskrona: Landskrona-Posten.
- Linköping: Östgöten.
- Ludvika: Ludvika Tidning.
- Luleå: Norrbottens-Kuriren.
- Lysekil: Lysekils-Posten.
- Malmö: Skånska Aftonbladet.
- Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.
- Mora: Mora Tidning.
- Norrköping: Norrköpings Tidningar.
- Nyköping: Södermanlands Nyheter.
- Skövde: Skaraborgs Läns Annonsblad.
- Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
- Säter: Säter Tidning.
- Söderhamn: Söderhamns Tidning.
- Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla: Bohuslänningen.
- Umeå: Västerbottens-Kuriren.
- Visby: Gotlänningen.
- Växjö: Smålands-Posten.
- Örebro: Örebro Dagblad.
- Örnköldsvik: Örnköldsviks-Posten.
- Östersund: Jämtlands-Posten.

VÄRMELEDNINGSSPISEN
WOCO
PATENT

SUPPLEMENT-
PANNAN FÖR
UPPÄMMNING
AV STÖRRE
LÄGE SVIFTER

KOKSPIS MED VÄRMELEDNINGSPANNAN FÖR UPPVÄRMNING AV MINDRE LÄGENHETER

WERNER & C. BORÅS

Uppvärmning av 2, 4 & 8 rum och kök gratis, vid sidning för kokning och bakning, om man insatt värmeledningspannan WOCO. Begär katalog och offerter!

HAR NI SOMMARBOSTAD?

Rikstelefon 227 01

ÖSTERSKÄRSKONTORET, Drottninggatan 50

Allm. 23 41, kl. 9-3

Tusenden gå brydda för bostad. Tiden hastar, vad som skall göras, måste göras nu. Goda råd äro därför välkomna.

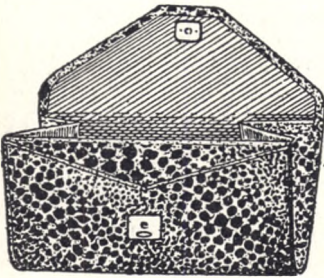
En plats åt skärgårdssidan, som framför andra erbjuder vackra tomtidyller, är Österskär. Här finnas tomter med flerhundraåriga ekar, björk- och barrskogshagar, passande för lantliga hem och stugor. Här finns det som sökes, land, sjö och härlig, stärkande skärgårdsluft.

Österskärskontoret, som mer än 15 år hjälpt 100-tals personer till trevna tomter och hem, ämnar fortfarande beredvilligt råd och hjälp åt dem, som önska sig skärgårdstomt eller villa eller liten stuga. För att underlätta lämnas marken mot mindre betalning, lång amortering, lätta terminer, t. o. m. 100 kr. pr kvartal, om så behövs. Besparande byggmetoder göra kostnaden blott hälften av Stockholmstraktens vanliga, varpå kan vinnas mer än tomt.

Reflekterande tillrådas snarast vända sig till kontoret, som ordnar till det bästa. Förslag finnas från små sportstugor upp till 4-5 rumsvillor, bl. a. vinterbonad, tegeltäckt villa i allmogestil, rum och kök, rymlig veranda, från 3,000 kr. Utbyggt till vardagsrum, kök och hälgstuga c:a 5,000 kr., med bästa lägen å Österskär.

I dem bor Ni bekvämt och varmt. Vackraste lövhagar och kringliggande trädgårdsjord äro under uppstyckning, och inbjudas reflekterande bese desamma. Här om någonstades, gives tillfälle få tomt och villa. Allt beror på Eder! Sjötomter finnas även kvar.

Lämpligt tåg till Österskär (vid Trälhavet, strax utom Waxholm) avgår söndagar från Stockholms Ö. 10.50 f. m., återvänder 3.33 e. m. Vardagar 3.20 e. m. Tåget mötes i Österskär efter överenskommelse med

SÄSONGENS BILLIGASTE FIRMA

Extra prima läderväska till det billiga priset av kronor 8:— med bästa sidenfoder.

Vid behov av alla slags lädervaror tillskriv oss.

IMPORT A.-B. STANDARD
Norra Vallgatan 82
MALMÖ

Endast EN SANO-KAPSEL

om dagen (för barn 1/2 kapsel dagligen) erfordras för ävägbringande av en fond av kraft och tillförsikt. oumbärliga för kvinnor, män och barn under alla svaghetsstadiet. Alstra snabbt och säkert levnadsmod, energi och arbetslust, undanröja svaghet, trötthet, sömnlöshet och överansträngning. Spieckers Sanokapslar säljas å alla väl-sorterade apotek och drogaffärer i askar om 20 st. till kr. 4:25, eller expedieras portofritt pr postförskott från undertecknade.

Liten kur (5 askar) kr. 20:—
Stor " (10 ") " 38:50
Generalagenter: Harald Westerberg & C:o, Göteborg 1.

Tapetkompaniet

levererar Eder

TAPETER

till lägsta priser. Största sortering av in- och utländska kvaliteter. Rekvrirera prover genast. Riks 99 05, Allm. 133 20. Katarinav. 7, Sthlm. (Vid Slussen.)

DRI-PED
RESP

Halvsulning kostar blott 1/3 med Dri-Ped, ty

Lädret besitter tredubbel slitstyrka. Lädret är berett av 1:ma oxhud. Lädret är oemottagligt för vatten. Lädret erhålles endast hos

A.-B. SLITSTARK

Halvsulningsfabrik,
Pipersgatan 8, Stockholm.

Ring Riks 316 27

Skodon hämtas o. hemsändas.

Obs! FÖRSTADSBOR. Obs!

Reparationer mottagas genom följande inlämningsställen:

Lemnell's Express, Engelbrekts-gatan 3, E. Walléns Cigarraffär, Stadsgården 22, Paketinlämningen, E. Sjöberg, Mästersamuelsgat. 68, Sv. Pressbyråns kiosk vid Ropsten, Sv. Pressbyråns kiosk vid Hornstull, Konsumenternas Ekiperingsaffär, Grevgatan 9.

"FINNESS"

A/B ÖREBRO SKOCREAM ÖREBRO

VINOLIA TANDCRÈME

I hygienisk förpackning

Antiseptisk i verkan
Angenäm i smaken
Särskilt tilltalande för barnen

Den verkliga kännaren väljer Vinolia

I VARJE HEM BÖR FINNAS

IDUNS KOKBOK

Den nya upplagan av

IDUNS KOKBOK

av ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND

12:te uppl.

Fullständigt omarbetad o. utvidgad

Pris Kr. 10.—

NYHET. Anvisningar att använda gasspis eller gasugn vid alla recept för stekning och bakning.

Iduns byrå och expedition,
Mästersamuelsg. 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10-4.
Riks 1646. Allm. 9803.
Red. Högman: kl. 11-1.
Riks 8660. Allm. 402.
Expeditionen: kl. 9-5.
Riks 1646. Allm. 6147.
Annonskont.: kl. 9-5.
Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år ..... Kr. 17:—	Helt år ..... Kr. 22:—
Halvt år ..... " 8:75	Halvt år ..... " 11:50
Kvartal ..... " 4:50	Kvartal ..... " 6:—
Lösnummer ..... " 0:35	Månad ..... " 2:25

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
40 öre eft. text.
45 öre å textside.
20 % förhöjning för särskilt begärd plats.
Utländska annonser:
45 öre efter text., 50 öre å textside, 20 % förh. för särsk. begärd plats.